

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

2^E JAARGANG

WOENSDAG 26 SEPTEMBER 1917

No. 91

INHOUD

Blz.

TRANSPORTBELASTING IN DUITSCHLAND.....	709
Het Spoorwegverkeer	710
De Ontginning der Zoutlagen in Oost-Nederland	711
Oorlogservaringen op Muntgebied	712
De Katoennood in Twente	712
Index-cijfers	713
De Rijksmiddelen	714
AANTEKENINGEN:	
Scheepvaartbeweging te Vlissingen	715
De gew. weekstaat v. h. Fed. Res. stelsel in de V. S. ...	715
Een centrale bank in Argentinië	715
Japansche emigratie	715
REGERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED	716
MAANDCIJFERS:	
Overzicht der Rijksmiddelen	717
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	717-727
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

WEEKBLAD ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

Het secretariaat van het weekblad is gevestigd te Rotterdam, Pieter de Hooghweg 122, telefoon no. 3000. Telegramadres: Economisch Instituut.

Bijdragen en mededeelingen, den inhoud betreffende, gelieve men te zenden aan het secretariaat.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland, f 10,—, buitenland en koloniën f 12,— per jaar. Losse nummers 25 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Mededeelingen betreffende abonnementen en advertentiën richt men tot Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag.

Advertentiën f 0,85 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief.

25 SEPTEMBER 1917.

De ruimte op de geldmarkt was de afgelopen week nog weder groter, zoodat prima papier tot 1% pCt. plaatsing vond. Ook de prolongatie-notering was lager, 2¼ pCt. Dientengevolge was er heden zeer groote belangstelling voor de inschrijving op de 15 miljoen gulden schatkistpapier. Er werd in totaal ingeschreven voor bijna 69 miljoen. Toegewezen worden plm. 6 miljoen gulden 3-maands promessen à f 996,50 en plm. 9 miljoen 6-maands promessen en biljetten voor resp. f 990 en f 1013,12. Het netto-rendement voor het 3-maands papier is ca. 1% pCt.; voor het 6-maands papier ca. 2 pCt.

* * *

De wisselmarkt was zeer kalm met vaste tendenz. Vooral voor marken bestond goede vraag, de koers liep op van 32,80 tot 33,42½.

De sterke schommelingen in de Zwitsersche en Russische koersen zijn eindelijk opgehouden. Voor roebels bleef nog tamelijk veel vraag. De prijzen bleven echter op hetzelfde niveau.

TRANSPORTBELASTING IN DUITSCHLAND.

De pers heeft voor eenige weken bericht, dat de verkeersbelasting in het Deutsche Rijk een voldongen feit is geworden. Volgens deze wet „Gesetz über die Besteuerung des Personen- und Güterverkehrs”, zal zoowel het vervoer van personen als van goederen langs spoor- en waterwegen onderworpen worden aan eene heffing.

De bepalingen ten aanzien van het personenvervoer kunnen wij hier gevoegelijk buiten beschouwing laten, zij zullen het Nederlandsche publiek eerst belang inboezemen, wanneer het reizen in Duitschland weer mogelijk en gemakkelijk zal zijn. Wij bepalen ons hier tot het goederenvervoer en wel in het bijzonder tot dat langs de waterwegen. De voor dit vervoer bepaalde heffing zal 7 pCt. bedragen van den vrachtprijs. Deze wordt geheven van alle vervoer binnen de Rijksgrenzen en wel zoo, dat niet alleen het uitsluitend binnenschlandsch vervoer daaronder valt, maar ook het verkeer van Duitschland naar het buitenland en omgekeerd of het verkeer via Duitschland van het buitenland naar het buitenland. Hierbij is dan bepaald, dat het gedeelte van den vrachtprijs wegens vervoer in het buitenland voor de heffing buiten beschouwing zal worden gelaten. De Bondsraad zal regelen, hoe in het internationale verkeer de berekening van den binnenschlandschen vervoerprijs gemaakt moet worden.

Degeen, die den vervoerprijs schuldig is, moet de heffing voldoen, het wordt als het ware ondersteld, dat de belasting reeds in den vrachtprijs is begrepen. De vervoerder moet, met andere woorden maar zien, hoe deze heffing van zijn cliënt, terug te vorderen. Terloops zij opgemerkt, dat het vervoer van steenkolen, bruinkolen, cokes, briketten van alle soort, wanneer dit langs den spoorweg plaats heeft, van de heffing is vrijgesteld.

Tot zoover de wet, ontdaan van allerlei uitzonderingen en vrijstellingen, die voor de hand liggen, wanneer men bedenkt, dat de bedoeling heeft voorgezet verschillende publieke belangen niet al te zeer té schaden. De belasting zal door ieder gevoeld worden, die goed moet ontvangen, dat in Duitschland vervoerd moest worden. Men bedenke, dat een algemeene en begrijpelijke noodzakelijkheid bestaat, zoo veel mogelijk belastingobjecten te vinden, welke eene behoorlijke som in de schatkist zullen doen vloeien. Naar schatting zal deze belasting uit het spoorwegverkeer 314 miljoen en uit het verkeer te water 25 miljoen Mark opbrengen. Wij zouden dan ook met deze eenvoudige gegevens kunnen volstaan, wanneer niet — vrij ongemerkt — een Rijntol met deze belastingwet was ingevoerd; voor geladen schepen, die den Rijn in Duitschland bevaren. Na een sedert 12 jaren

hier en in het Duitsche Rijk gevoerden strijd tegen deze belasting op de Rijnvaart, zou dan nu zonder slag of stoot datgene zijn ingevoerd, wat onder de Duitsche beoefenaren van het internationale en van het staatsrecht in de eerste plaats en voorts in een breedten kring van belanghebbenden zoowel als in geheel Nederland voor een onmogelijkheid gold, zoolang de Rijnvaartacte van 1868 van kracht is. Bij de behandeling in den Rijksdag van deze verkeersbelasting is de Rijnvaartacte niet ter sprake gekomen. Men heeft wel het verkeer op het meer van Konstanz — krachtens internationale beginselen — niet beschouwd als verkeer binnen het Dutsche Rijk, doch dit is het eenige internationale recht waaraan men gedacht heeft, de nieuwe wet zwijgt over den internationalen Rijn, zij kent slechts binnenwaterwegen. Zelfs bij het vervoeren van Zwitsersche goederen, die b.v. tot Mannheim per spoor en van daar per Nederlandsch Rijnschip naar ons land zullen vervoerd worden, is de belasting toepasselijk. De opmerking ligt voor de hand, dat men in Duitschland overtuigd is, dat het internationale tractaat, gegrond op de bepalingen van het Weener Congres, met deze belasting, of met de directe gevolgen daarvan, niets heeft uit te staan.

Is dit zoo? Wij zullen ter beantwoording dezer vraag de aandacht dienen te vestigen op de Rijnvaartacte, welke betrekking heeft op den Rijn van Bazel tot zee en zijn bevaarbare nevenstroomen. Art. 3 der acte luidt:

Aucun droit basé uniquement sur le fait de la navigation ne pourra être prélevé sur les bateaux ou leurs chargements non plus que sur les radeaux navigant sur le Rhin, sur ses affluents et tant qu'ils sont situés sur le territoire des Hautes Parties contractantes et sur les voies navigables mentionnées à l'article 2.

De eerste tien woorden doen ons de vraag stellen of de nieuwe verkeersbelasting iets anders doet, dan het verkeer belasten, dat gebaseerd is enkel en alleen op het feit, dat de goederen per schip worden vervoerd? Dit doet zij zeker niet. Men denke in dit verband op de aan het vervoer van brandstoffen verleende vrijstelling, mits zij per trein vervoerd worden. Alleen het feit, dat deze goederen per schip worden verzonden, maakt dat dit vervoer belast wordt. Hier komt in het bijzonder uit, dat de transportbelasting samenhangt met het middel van vervoer. Hieruit leide men niet af dat wij daarmede betoogen willen, dat de belasting op het vervoer van steenkolen te water alleen in strijd zou zijn met de Rijnvaartacte, wij meenen dat een tegenstelling tusschen den spoor- en waterweg hier niet de doorslag geeft. Wanneer men opcenten heft van den vrachtprijs, dan wordt het vervoer langs den waterweg belast, dit staat vast; dat er wellicht schepen zijn die buiten de belasting vallen (ledige of — gesteld dat het mogelijk was — gratis vervoerende schepen), doet evenmin afbreuk aan deze uitspraak. De Rijnvaartacte *verbiedt* eenvoudig elke belasting. Historisch beschouwd, dienen n.l. de beide eerste woorden van het aangehaalde artikel 3 onderstreept te worden; op deze woorden komt het aan. Professor O. Mayer heeft, toen de kwestie der Rijntollen de pennen der voorstanders in beweging had gebracht, en deze zich op de woorden van artikel 3 voor hun zaak beriepen, in de Staatsarchieven de wordingsgeschiedenis van dit artikel nagegaan. Uit zijn studie blijkt ten duidelijkste, dat er geen bijzonder gewicht werd gehecht aan deze, later ingevoegde woorden „basé uniquement sur le fait de la navigation” er werd bij de beraadslaging niet over gesproken, slechts door een samenvoeging van eenige artikelen werd het artikel aldus geredigeerd. Er mag dus volgens de Rijnvaartacte geen enkele belasting geheven worden op schepen of hunne ladingen.

In den strijd tegen den Rijntol voor eenige jaren werd vooral gewaarschuwd tegen den eersten stap, het laten vallen van het beginsel, tengevolge waarvan de heffing steeds grooter zoude kunnen worden, naar-

mate de behoefte van de schatkist dit vraagt. In de *Frankfurter Zeitung* is er nu reeds op aangedrongen, het plan der eigenlijke Rijntollen geheel te laten varen, daarentegen de nieuwe transportbelasting weder te verhoogen, om zodoende gelden voor de verbetering en uitbreiding der Duitsche waterwegen te vergaren, voor welk doel tot nu toe de tolleren hadden moeten dienen. Zeer hopen wij in het belang van onze Rijnscheepvaart en van onze nijverheid, dat de Regeering nog de uitspraak, in 1909 in het Oranjeboek vermeld, zal handhaven, „dat deze nieuwe fase, welke het vraagstuk van tolleren op den Rijn thans is ingetreden, in geen deele de Regeering in hare op dat punt gevestigde overtuiging aan het wankelen heeft gebracht.”

R. E. K.

HET SPOORWEGVERKEER.

Men schrijft ons van geachte zijde:

De zeer ver gaande beperking, welke de dienstregeling met ingang van 18 dezer heeft ondergaan, laat zich kort weergeven door het aantal treinkilometers, hetwelk volgens die dienstregeling door de beide groote spoorwegmaatschappijen dagelijks wordt gereden — t.w. plm. 39.000 — te stellen naast het overeenkomstige cijfer van Juli 1914, n.l. plm. 89.000.

De overeenkomstige cijfers voor de tusschenliggende dienstregelingen vertoonen in hunne tot eind 1916 geleidelijk stijgende lijn een beeld van den geleidelijken terugkeer van meer normale omstandigheden.

Immers is dit cijfer voor de dienstregeling van

	4 Aug. 1914	18731
	voor die van 17 Aug.	„	bijna 27000
	„ „ „ 20 Sept.	„	ruim 38000?
	„ „ „ 1 Nov.	„	52000
	„ „ „ 10 Dec.	„	59000
	„ „ „ 1 Febr. 1915	„	65000
	„ „ „ 5 Juli	„	75000

Sedertdien is het aantal tr.-K.M. ongeveer op dezelfde hoogte gebleven, behoudens eenige onbetekenende wijziging voor winter- en zomerseizoen, terwel het werkelijk gereden aantal tr.-K.M. door het rijden van extra-treinen enz., blijkens de verslagen der maatschappijen nog aanzienlijk hooger was.

Eind 1916 begint de kolennoed zijn invloed te doen gelden en treedt de daling in; na eene aanvankelijke beperking op 27 Nov. 1916 is 8 Januari 1917 eene nieuwe dienstregeling ingevoerd, waarbij het aantal tr.-K.M. met ruim 18.000 verminderde; de den 1 Juli 1917 ingevoerde dienstregeling liet het aantal tr.-K.M. ongeveer gelijk, doch zocht de kolenbesparing meer in een beperking van den treinsnelheid, totdat thans het aantal tr.-K.M. wederom met plm. 18.000 is verminderd, waarmede we dus weer gedaald zijn tot ongeveer het niveau van 20 Sept. 1914.

Hoe groot het daaruit voor handel en bedrijf, voor schooljeugd e.a. voortspruitende ongerief is, behoeft geen betoog.

Het bovenstaande betreft slechts de reizigerstreinen. Hoe groot het thans gereden aantal goederentreinkilometers is, laat zich uitteraard niet berekenen. Ongetwijfeld heeft de fusie hier een aanmerkelijke beperking gebracht, terwijl de voortschrijdende stremming der industrie ook wel zijn invloed zal doen gevoelen. Meerdere beperking door het brengen van meer goederenvervoer van spoor- naar waterweg, schijnt echter urgent; maatregelen als te dien opzichte elders zijn getroffen (Duitschland, Zweden) zouden in ons land, met zijn wijd-vertakt net van waterwegen en zijn op concurrentie met den waterweg gebaseerde spoorwegtarief-politiek, allermint misplaatst zijn; in een noodtoestand als waarin wij thans met betrekking tot de kolenvoorziening verkeerden, zou, waar de waterweg zoo ontzaglijk veel economischer is dan spoor- en tramweg, feitelijk geen enkel goed, dat per zeilschip, stoomboot of sleep kan worden vervoerd, op spoor- en tramweg mogen blijven. Om dit echter bij de zoo velerlei tegenstrijdige belangen tot stand te brengen,

zou in het transport een zelfde centralisatie moeten worden gebracht als in den export is geschied. Zoo lang dit niet geschiedt zal, vreezen wij, een betreurenswaardige verspilling van kolen en braak liggen van scheepsruimte blijven voortduren.

DE ONTGINNING DER ZOUTLAGEN IN OOST-NEDERLAND.

Het is de groote lauwheid en onverschilligheid van ons, Nederlanders, ten aanzien van voor de Nijverheid zoo uiterst belangrijke schatten, welke dit land in zijn schoot herbergt, te wijten, dat eerst in het jaar 1906 een dienst werd ingesteld, aan wien een stelselmatig onderzoek naar die schatten, met name zout en kolen, is opgedragen geworden. Deze dienst, Bureau voor Rijksopsporing van Delfstoffen geheeten, werd opgericht juist een eeuw, nadat de gebroeders Castiau, twee mijnbouwkundigen, er op hadden gewezen, dat, „sur un tracé de distance égale à celle de Juliers à Crefeld, une seconde ligne de mines de houille, „moet liggen”, qui doit passer par Ruremonde...” enz., een onderstelling waarop niemand in die dagen acht sloeg.

Het werk krachtig aangevat en met beleid voltoerd bracht nu in 1909 en de volgende jaren aan het licht, dat Oost-Nederland een zeer belangrijke hoeveelheid steenzoutlagen bevat. Voor de details verwijzende naar de Jaarverslagen van bedoeld Bureau en voor een samenvattend overzicht, waarbij ook de algemeene punten tot hun recht komen, naar mijn werk De Bodem van Nederland (Amsterdam, S. L. van Looy), wensch ik hier slechts op die feiten te wijzen, die meer voor de economische huishouding van ons land van belang zijn.

Drie groote diepte-boringen, n.l. te Winterswijk (1909), te Ratum (O. van Winterswijk) (1913) en te Buurse (O. van Haaksbergen) (1911) hebben de aanwezigheid van machtige zoutlagen aangetoond, onder de navolgende omstandigheden.

Winterswijk. Hier werd de eerste zoutlaag aangetroffen op 457 M. beneden het oppervlak. Daarboven vond men:

van 0 Meter tot 69 M. klei
 „ 380 „ zand- en leisteen
 „ 440 „ zandsteen met laagjes, snoertjes en banken zwavelzure kalk
 „ 457 „ banken zwavelzure kalk.

Hieronder volgden de verschillende zoutlagen aldus:

op 457 M. beneden het oppervlak een laag van 6 Meter.
 „ 474 „ „ „ „ „ „ 1 „
 „ 491 „ „ „ „ „ „ 104 „
 „ 695 „ „ „ „ „ „ 250 „

De groote dikten van 104 en 250 M. zijn een gevolg van het feit, dat de zoutlagen, die oorspronkelijk in horizontalen stand zijn afgezet, later steil zijn opgericht, tengevolge van bodembewegingen, die een gevolg waren van verschijnselen, die zetelen in de aarde zelve.

Voor een eventueele ontginning van nadeel, is niet alleen dit feit, maar ook, dat tusschen de derde en vierde zoutlaag een groote kloof ligt, onder een hoek van 45° en in haar scheeven stand gemeten, 100 meter lang en gevuld met brokken leisteen, zandsteen, steenkool, zwavelzure kalk, alles tot een harde massa aaneengekit.

Ratum. Voor een ontginning van grooter betekenis was, wat men oostelijker vond. Hier treedt de eerste zuivere zoutlaag op, op een diepte van 889 meter. Daarboven vond men:

van 0 tot 47 Meter klei en zand
 „ 88 „ leisteen
 „ 125 „ kalksteen
 „ 810 „ zandsteen en zandige leisteen
 „ 889 „ in hoofdzaak banken zwavelzure kalk.

Hieronder volgde nu een zoutlaag ter dikte van 155 meter, een laag vrijwel helder van kleur en mooi wit. Deze geweldige zoutlaag ligt horizontaal en

levert dus bij ontginning geen bezwaren op, evenmin als de daarop rustende deklagen bijzondere moeilijkheden van technischen aard bieden bij het aanleggen van schachten.

B u r s e. Voor de schacht-mijnbouw zonder betekenis was het resultaat van deze boring. Hier toch vond men op 270 en 275 meter beneden het oppervlak twee onzuivere en gevlekte zoutlagen van respectievelijk 1 en 19 M. dikte. Verder bleek, dat een deel dezer zoutlagen door ondergrondse waterstromen in oplossing was geraakt, waardoor de dekkende steenlaag naar beneden was gezakt en in de boorbuis een pekkel kwam te staan, die, aan het Rijkslandbouwproefstation te Wageningen onderzocht, bleek te bevatten:

aan kali	1.5 tot 1.7 gram per liter vloeistof
chloor 156	idem
natron 106	idem

Van de zoutkernen, die bij de eerste en tweede hier beschreven boring werden opgehaald, werd de scheikundige samenstelling nader onderzocht, waarbij o.m. de navolgende gegevens verkregen werden.

Scheikundige samenstelling der zoutlagen onder Winterswijk: Diepte in M. be-

neden oppervlak	802	803	874	879	887	920	927	936	
Ge-	{	Kalium	0.5	12.8	11.0	8.7	2.8	1.1	12.6
halte	{	Chloor	57.5	44.5	46.6	46.4	37.3	41.8	36.4
in %	{	Natron	—	31.4	27.5	—	28.9	34.4	—
								24.5	

Deze cijfers zijn in 1905 bepaald aan het Rijkslandbouwproefstation te Winterswijk. Het kalium- en natriumgehalte is hier berekend als kaliumoxyd (K₂O) en natriumoxyd (Na₂O).

Scheikundige samenstelling der zoutlagen onder Ratum:

Diepte a. b.	974	979	980	985	1040
Kalium	0.05	7.78	9.64	12.86	8.59
Chloor	45.21	32.16	38.32	28.59	19.38
Natron	29.35	16.14	18.92	9.77	11.74

Deze cijfers zijn in 1913 bepaald door het scheikundig bureau van Koning & Bienfait te Amsterdam. Uit de medegedeelde cijfers blijkt, dat naast lagen van zuiver steenzout ook die met een zoo groot gehalte aan kalium voorkomen, dat een gewinning er van voor den landbouw van groot nut zal zijn, al moge men zich daarbij vrijwaren voor overdreven verwachtingen.

Dat de Winterswijksch-Ratumsche zoutlagen zich naar het Noorden voortzetten tot in de nabijheid van Delden en Almelo, kunnen wij met vrij groote waarschijnlijkheid zeggen, maar hoe, d.w.z. in continu doorlopende lagen, dan wel in gedeelten, die nu eens dichter het aardoppervlak naderen, dan weer onmetelijk diep wegzinken, zóó dat voor praktische ontginning geen plaats is, dat weten wij niet en zullen wij niet weten, tenzij een stelselmatig onderzoek daarnaar plaats vindt.

De vraag is nu, wat doen wij met deze wetenschap. Voor zoover de plaatsen voor een regelmatige mijnbouw in aanmerking komen, zijn wij aan het afwachten, of de Regeering hier de exploitatie ter hand zal nemen, z. a. zulks bij Heerlen het geval is, dan wel, dat het particuliere initiatief de gelegenheid zal krijgen handelend op te treden. De meening van den ondergeteekende moge hier als bekend verondersteld worden, krachtig voorstander als hij is van Staats-exploitatie, vooral nu het hier geldt de ontginning van produkten, waarbij wij, om onze economische afhankelijkheid niet nog meer te vergrooten, geen enkele financiële betrekking mogen brengen tusschen deze natuurlijke schatten en het buitenland. Voor het deel hetwelk onder Buurse ligt, en dat geheel op zich zelf staat krachtens zijn geologische gesteldheid, is door den tegenwoordigen Minister van Landbouw een poging gewaagd die tot ontginning te brengen door een naamlooze vennootschap, waarbij dan de Staat een bepaald zeggingsrecht verkreeg. Voor de wijze van exploitatie had de Minister er de voorkeur aan gegeven, een, zeer terecht, de aanwezige steenzoutlagen door toevoeging van water, in pekelvorm te brengen en deze

dan op te pompen en in te dampen. Deze wijze van exploitatie moet inderdaad een soort roofofbouw genoemd worden, maar gegeven de ligging, de geringe oppervlakte en de samenstelling, was hier geen andere weg mogelijk. Dat bij een dergelijke uitlooiing gevaar bestaat voor verzakkingen van den bovengrond is natuurlijk volstrekt niet buitengesloten, maar men mag aannemen, dat zulks door den Minister ook onder het oog is gezien. Onbegrijpelijkerwijze is dit wetsontwerp in Mei 1917 met 43 stemmen tegen 21 verworpen. Begrijpen wij de gehouden besprekingen in de Tweede Kamer (zie de Handelingen van 16 Mei 1917). goed, dan geschiedde zulks om louter formeele redenen. Men achtte hier staats-exploitatie in de eerste plaats aangewezen en niet particuliere, waarbij dan de Staat eigenaar blijft van de zaak en zich een gedeelte van de eventueele overschotten verzekert, terwijl hij tevens de bevoegdheid behoudt om op een gegeven oogenblik de geheele zaak aan zich te trekken. Te betreuren blijft het, dat de Minister hier niet geheel en al buiten de Kamer om heeft gehandeld, iets, waartoe hij m.i., krachtens de Mijnwet, volkomen bevoegd was. De werkzaamheden hadden dan thans reeds kunnen aangevangen zijn. Nu blijft het wachten en — hoe lang nog?

J. VAN BAREN.

Wageningen, Geologisch Instituut
Rijks Hoogere Land-, Tuin- en Boschbouwschool.

OORLOGSERVARINGEN OP MUNTGBIED.

In het vorig nummer maakte ik onder bovenstaanden titel o.a. melding van de merkwaardige invloeiing van nog in Cuba aanwezige peseta's in Spanje, en wees er op hoe ook wij met Indië onze grootere zilvermunt gemeen hebben, zoodat reeds een omslag van beteekenis in de betalingsbalans voldoende zou zijn om ook ons voor het feit eener zilverinstrooming te stellen. Intusschen, in de vraag of reeds thans maatregelen hiertegen wenschelijk waren, wenschte ik mij niet te begeven, hoezeer gebeurlijkheden als thans in Spanje ons waakzaam moeten doen blijven.

De Hbl.-redactie meent hierin te lezen, dat ik te verstaan zou geven, dat teneinde het gevaar van terugstrooming van zilver uit den Oost te voorkomen, de munteenheid tusschen Nederland en Oost-Indië zou moeten worden verbroken. Daargelaten dat het Hbl. dit in volstrekten strijd zou achten met den goeden trouw, daar ons zilver op goudpariteit naar Indië is verscheept, en bovendien niet bevorderlijk aan de eenheid van belangen met onzen Oost, meent de redactie dat bij de toekomst, die Indië tegemoet gaat, de vrees voor een zoodanige terugstrooming op ruime schaal niet groot behoeft te zijn, terwijl bovendien de belangrijke winsten op de zilveaanmuntingen der laatste jaren, gereserveerd in het fonds tot dekking van eventueele verliezen bij verkoop van zilver, ons voldoende zekerheid geven.

Opgemerkt zij, dat, daargelaten of uitbreiding van den reeds voor 'kwartjes en dubbeltjes bestaanden eigen Indischen muntslag ook tot het grootere zilver de eenige weg zou zijn om het beoogde doel te bereiken, het in ieder geval kwalijk aangaat dezen maatregel te betitelen als een verbreken van de toch in de eerste plaats op onzen gouden munt berustende munteenheid met Indië. Gevolg zou dan ook zijn, dat bij de politiek die het gouvernement en de Javasche bank reeds thans voeren, een dergelijke maatregel practisch al heel weinig verschil zou maken. Zeker is veel zilver naar Indië afgevoerd, dat wij grootendeels tegen goudwaarde hebben afgestaan. Mocht het ooit tot een afwijkenden muntslag ook voor het grootere zilver komen, dan zal hiermede ongetwijfeld rekening dienen te worden gehouden. Toegegeven zij voorts dat voor een voortgaanden opbloei van Ned.-Indië de elementen in grooten getale aanwezig zijn. Intusschen ook andere tijden kunnen aanbreeken, die bij landen met een economische structuur als onze Oost onvermijdelijk tot massale zilveruitstooting leiden. Is het juist,

dat wij dit risico en enkele andere, waaraan wij liever niet denken, blijven dragen of groeit Indië ons ook in dit opzicht boven het hoofd en is het dus wenschelijk, dat het, daartoe in staat gesteld, zelf ook de mogelijke lasten op zich neemt? De heer Cremer, die in de vergadering van de Eerste Kamer van 29 October 1912 het door het Hbl. verworpen denkbeeld krachtig aanbeval, meende de aldus gestelde vraag zonder twijfel bevestigend te moeten beantwoorden. Ook Mr. Van Nierop achtte, zonder zich positief uit te spreken, de vraag ernstige overweging waard. Sindsdien is ongetwijfeld de voor het doel aangelegde reserve, waarvan niet vergeten mag worden, dat zij reeds thans ten deele Indisch bezit is, sterk vermeerderd. Echter schijnt, alles saamgenomen, de vraag ook thans met niet minder ernst te mogen worden gesteld. Van een positieve beantwoording wil ik mij evenwel, ik herhaal het, onthouden, al ware het reeds hierom, dat ik mij over de practische doorvoerbaarheid van de verschillende maatregelen — want er zijn er meerdere — die tot het beoogde doel kunnen leiden, niet tot oordeelen bevoegd acht.

B.

DE KATOENNOOD IN TWENTE.

In een vorig nummer, 13 Juni 1917, pag. 439, hebben wij vrij uitvoerig de moeilijkheden besproken, waaronder de gronstofferenvoorziening voor de Twentsche katoenindustrie gebukt ging. Wij hebben toen medegedeeld, dat er in Engeland geen licences voor den uitvoer van katoenen garéns naar Nederland meer werden verstrekt en dat ook de uitvoer van ruwe katoen van Noord-Amerika geheel had opgehouden, wegens gebrek aan scheepsruimte naar Rotterdam. Wel zijn toen door de Nederlandsche Regeering drie schepen voor het transport van katoen beschikbaar gesteld, doch waar deze eerst in Mei en Juni zijn vertrokken, kwamen de schepen juist in Amerika, toen men daar begon met de maatregelen tegen de voedsel- en grondstoffenvoorziening der neutrale mogendheden. Een dezer schepen het ss. „Schiedijk”, kon, hoewel het slechts half beladen was, nog vóór 15 Juli vertrekken en is dan ook op 6 September j.l. met 9400 balen ruwe katoen in Rotterdam aangekomen. De beide andere schepen liggen echter nog steeds in Amerika en nu de maatregelen daar weer opnieuw zijn verscherpt en voor ruwe katoen naar Nederland, behalve de „Navy Certificates” van de Britsche Legatie te Washington, bovendien nog een uitvoervergunning van de Amerikaansche Regeering noodig is, is er absoluut geen zekerheid wanneer deze ladingen eindelijk zullen kunnen vertrekken. Als men nu weet, dat behalve het ss. „Schiedijk”, sedert 1 Februari j.l. geen katoen van Amerika naar Nederland is verscheept en de aanvoeren hier te lande zich hebben beperkt tot de op 1 Februari j.l. van Amerika zeilende partijen, van totaal ca. 12.000 balen, benevens de van Engeland ingevoerde katoen, waarvoor vóór dien datum reeds uitvoervergunning was verleend, is het zeker niet te verwonderen, dat de voorraden aan de spinnerijen thans slechts zeer miniem zijn.

Volgens de onlangs gepubliceerde opgaven van het Centraal Bureau voor de Statistiek, bedroeg de invoer van ruwe katoen in Nederland gedurende het eerste halfjaar 1917 ook slechts 7.516.033 K.G., terwijl de Engelsche rantsoeneeringsovereenkomst van Augustus 1915 gebaseerd is op een invoer van 10.000 ton per kwartaal, dus van 20 millioen K.G. per half jaar. Wel waren de voorraden op 1 Februari j.l. over het algemeen vrij groot, doch waar het verbruik van Amerikaansche katoen bij normalen werktijd op circa 12.000 balen per maand geschat kan worden, is men met een lading, als per ss. „Schiedijk” aangebracht, slechts voor enkele weken geholpen. Alle katoenspinnerijen hebben dan ook sedert maanden hun werktijd belangrijk moeten inkrimpen, terwijl verschillende bovendien wegens katoengebrek, reeds vele weken geheel stil hebben moeten staan.

Juist waar ook de invoer van garens van Engeland zoo is verminderd, is zulks dubbel te betreuren, daar de weverijen nu niet alleen niet voldoende garens uit Lancashire kunnen importeerden, doch zich evenmin hier te lande kunnen voorziën. Een onvermijdelijk gevolg is dan ook geweest, dat prijzen voor garens in Nederland sterk zijn gestegen. Behalve in de katoenweverijen, worden de garens nog gebruikt in de wolen linnen-industrie, de tricotage-fabrieken, twijnerijen enz. en waar de invoer van Engeland steeds moeilijker werd, ontstond er natuurlijk hier te lande een groote vraag voor de inlandsche garens. Voor vele van die industriën was de prijs een minder belangrijke factor, dan zulks voor de katoenweverijen het geval is, terwijl ook vele fabrikanten liever met verlies werken, dan hun bedrijf stop te zetten. Men kan dan ook volkomen begrijpen, dat die Nederlandsche spinnerijen, die hier garens verkoopen, hun best deden daarvoor een zoo goed mogelijken prijs te maken en is het daaraan ook toe te schrijven, dat deze prijzen dikwijls ca. 50 pCt. hooger zijn dan dezelfde garens thans uit Engeland incl. vracht en assurantiekosten.

Men had reeds lang verwacht, dat in Engeland weer uitvoerlicences voor garens naar Nederland zouden worden verleend, doch is zulks tot nu toe steeds niet geschied en schijnt samen te hangen met nog niet opgeloste kwesties op ander gebied. Bovendien heeft de in Engeland ingestelde „Board of Control” voor de katoenindustrie de productie der spinnerijen belangrijk beperkt, zoodat er ook wel minder garens voor export beschikbaar zouden kunnen zijn. Wel zijn in de maanden Juni/Juli j.l. nog groote hoeveelheden garens uit Engeland aangevoerd, doch dit betrof uitsluitend partijen, waarvoor reeds vroeger uitvoervergunning was verleend. In Augustus is de aanvoer reeds veel verminderd, terwijl nu in September de geregelde booten, die o.a. op Goole varen reeds een ander verschep hebben gezocht, omdat er bijna geen garens ter verscheping werden aangeboden.

Volgens de boven aangehaalde statistiek bedroeg de invoer van katoenen garens in Nederland gedurende het eerste halfjaar van 1917 totaal slechts 8.914.685 K.G. Ofschoon geen betrouwbare gegevens over 1916 bekend zijn, is het misschien niet ondienstig dit cijfer te vergelijken met de Engelsche uitvoerstatistieken over dit jaar, volgens welke de uitvoer naar Nederland in het eerste halfjaar van 1916 totaal 39.343.500 lbs. of bijna 18 millioen K.G. heeft bedragen. Als men nu weet, dat de Engelsche rantsoenering van 1915 gebaseerd is op een uitvoer naar Nederland van 3.200 tons katoenen garens per maand, dus van 19,2 millioen K.G. per halfjaar, blijkt dus voldoende hoe gering de invoer dit jaar is geweest in verhouding tot de behoeften der Nederlandsche weverijen. Het spreekt van zelf dat de verschillende weverijen zeer ongelijk van deze aanvoeren hebben geprofiteerd. Zij, die veel garens in koop hadden en daarvoor reeds N.O.T. permits hadden ingezonden, zoodat tijdig licences in Engeland waren aangevraagd, hebben nog groote partijen ontvangen, terwijl zulks bij andere firma's, die slechts weinig garens in koop hadden, in veel mindere mate het geval is geweest. Terwijl dan ook sommige weverijen, bij een beperkten arbeidstijd, nog wel voor eenige maanden van grondstoffen voorzien zijn, is bij andere de voorraad slechts zeer gering, terwijl enkele fabrieken reeds geheel stil staan. Over het algemeen hebben de meeste weverijen gedurende de laatste maanden hun bedrijf zeer ingekrompen, terwijl bovendien de voorraden zeker zeer klein zijn. Indien dan ook niet spoedig weer licences in Engeland worden gegeven, mag men zeker wel aannemen, dat deze bedrijfsinkrimpingen geleidelijk zullen toenemen en dat weldra nog meer weverijen hun bedrijf zullen moeten stil zetten.

De vooruitzichten van de Twentsche Katoenindustrie met hare ruim 26.000 arbeiders zijn dus verre van rooskleurig. In Juli j.l. is in overleg met de N.O.T. een commissie van drie leden aangewezen, om

op verzoek van het War-Trade Department te Londen een bespreking te houden over een nieuwe rantsoenering van Nederland voor ruwe katoen en garens, daar men de overeenkomst van Augustus 1915 niet wilde handhaven. Ofschoon deze commissie bereid was direct te vertrekken, schijnt men in Londen nu niet op dit bezoek gesteld te zijn en wacht zij nog steeds op bericht, wanneer men haar zal kunnen ontvangen. Het is zeker te hopen, dat de Nederlandsche Regeering, die in deze steeds alle mogelijke medewerking heeft getoond, wat meer succes zal hebben, en dat de heer, die thans in Washington zijn, daar, ook wat de katoenvoorziening betreft, bevredigende resultaten zullen kunnen bereiken.

Men kan als onbevooroordeeld persoon ook niet begrijpen, waarvoor de uitvoer van ruwe katoen naar Nederland niet kan worden toegestaan. Bij de thans geldende N.O.T.-bepalingen, kan de invoer van katoen alleen geschieden door de spinners zelf, dus door de directe verbruikers, zoodat opslag voor rekening van anderen geheel is uitgesloten. De uitvoer van ruwe katoen, katoenafval, garens en manufactures is sedert 1 April 1916 geheel verboden. Wel worden uitvoervergunningen voor manufactures en enkele soorten geverfde garens verleend, doch uitsluitend aan de fabrikanten zelf, die zich bovendien onderling verbonden hebben, alleen vergunningen aan te vragen voor die landen, waarheen de N.O.T. deze uitvoer toelaat. Dit zijn bijna uitsluitend de Nederlandsche Koloniën en verder Overzeesche landen buiten Europa, zoodat er absoluut geen kans is, dat eenig product van de ingevoerde katoen ten gunste komt van de Centrale mogendheden. Juist waar dit in Engeland toch ook wel bekend is, is het zeker zeer noodig, dat men daar deze feiten ook aan den grooten broeder, aan de overzijde zal mededeelen en dat men zulks in Washington ook spoedig zal willen inzien.

Waar nu de vooruitzichten voor de a.s. winter in ons land door schaarschte van vele voedingsmiddelen, brandstoffen, enz., reeds zoo ernstig zijn, moet men maar hopen, dat de grondstoffenvoorziening voor de Twentsche Katoenindustrie niet geheel zal ophouden, opdat tenminste een groote plaatselijke werkeloosheid vermeden zal kunnen worden. Wel zijn in de meeste plaatsen steunregelingen ingevoerd, terwijl ook het Koninklijk Nationaal Steuncomité bereid is daarop een toeslag te geven, doch uit den aard der zaak zijn deze uitkeeringen, vooral voor de groote gezinnen met volwassen kinderen, die bijna allen medewerken, belangrijk lager dan het loon, dat anders in de fabrieken wordt verdiend, terwijl ook de nadeelige gevolgen van een groote werkeloosheid op sociaal en geestelijk gebied niet moeten worden onderschat. Het is misschien mogelijk met vereende krachten de werklieden voor directe nood te vrijwaren, doch zulks is toch zeker een treurig vooruitzicht voor een district, waarin anders hard wordt gewerkt, en zoowel door de werklieden als ook door de middenstand en door de talloze kleine bedrijven, die weer van de grootindustrie afhankelijk zijn, in den regel een flink bestaan wordt gevonden.

Verbetering in de aanvoeren van ruwe katoen en garens is dus dringend noodig en waar de industrie reeds sedert maanden op hare voorraden is ingeteerd en de winter bovendien met rasse schreden nadert, is spoedige hulp op dit gebied zeker dubbele hulp.

J. G.

INDEX-CIJFERS.

De Economist verheugde zich in de vorige maand er over, dat haar index-cijfer eene vermindering vertoonde. Zij noteerde 253,6 voor einde Juli, tegenover 256,6 aan het slot van Juni. Bij het verschijnen van de Augustusstaat blijkt thans evenwel, dat de afnemende beperkter proportie gevonden had. Het groep-cijfer der diversen vinden wij tot 1296½ vermeerderd, hetgeen het algemeen index-cijfer op 254,4 brengt.

Verwondering wekt, dat de Economist geen aanleiding vond een enkel woord te wijden aan hare vergissing, welke de gesignaleerde teruggang in de maand Juli met bijna 35 pCt. vermindert.

Voor Augustus is nu de opwaartsche richting weer gevolgd en een aanzienlijke hoogte is wederom bereikt. Het eindcijfer is 5658, gevende dus eene vermeerdering van 69 eenheden in den afgelopen maand en 12 vergeleken met het einde van Juni. Men vindt in de gebruikelijke tabel, dat tegenover het nieuwe cijfer staat 4372 voor Augustus 1916, 3296 voor 1915 en 2698 voor 1914.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901-5)	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April "	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli "	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
Einde Juli "	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
" Aug. "	641	369	626	474	588	2698	122,6
" Sept. "	646	405	611½	472½	645	2780	126,4
" Oct. "	656½	400½	560	458	657	2732	124,2
" Nov. "	683	407½	512	473	684½	2760	125,5
" Dec. "	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
Jan. 1915	786	413	535	521	748	3003	136,5
" Febr. "	845	411	552½	561½	761	3131	142,3
" Mrt. "	840	427	597	644	797	3305	150,2
" April "	847	439½	594½	630	816	3327	151,2
" Mei "	893	437	583	600	814	3327	151,2
" Juni "	818	428	601	624	779	3250	147,7
" Juli "	838½	440½	603	625	774	3281	149,1
" Aug. "	841	438½	628	610½	778	3296	149,8
" Sept. "	809½	470½	667	619½	769½	3336	151,6
" Oct. "	834	443½	681	631½	781	3371	153,2
" Nov. "	871½	444	691	667½	826	3500	159,1
" Dec. "	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
Jan. 1916	946½	465	782½	761½	884½	3840	174,5
" Febr. "	983	520½	805½	801½	897½	4008	182,2
" Mrt. "	949½	503	796½	851	913	4013	182,4
" April "	970½	511	794½	895	1019	4190	190,5
" Mei "	1024	529	805	942	1019	4319	196,3
" Juni "	989	520	794	895	1015	4213	191,5
" Juli "	961	525	797	881	1040	4204	191,1
" Aug. "	999½	531½	882	873	1086	4372	198,7
" Sept. "	1018	536½	937	858½	1073	4423	201,0
" Oct. "	1124½	543	990½	850½	1087½	4596	208,7
" Nov. "	1177½	558	1091	850½	1102	4779	217,2
" Dec. "	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
Jan. 1917	1310	561	1137	825½	1119½	4953	225,1
" Febr. "	1312½	581½	1189	829½	1159½	5072	230,5
" Mrt. "	1346	610½	1226	834½	1283	5300	240,9
" April "	1362	642	1240	842	1293	5379	244,5
" Mei "	1376½	648	1261½	839½	1286½	5412	246,0
" Juni "	1432½	652½	1441	841½	1278½	5646	256,6
" Juli "	1333½	607	1512	840	1296½	5589	254,4
" Aug. "	1342	670	1504½	830	1311½	5658	257,1

De Economist teekent, bij hare cijfers het volgende aan: Granen en vleesch stegen nagenoeg over de geheele linie een weinig. Engelsche tarwe, gerst en haver, alsmede meel sloten iets gemakkelijker, de climax is dan ook gestimuleerd door de stijging van de varkensvleeschprijzen. Belangrijker verhooging had nog plaats in de groep van de subsidiaire voedingsmiddelen, waar in Juli wezenlijke afname zich vertoond had. Boter was gezocht en duur, ook de thee-, koffie- en suikermarkt was minder willig. De Tea Brokers' Association te Londen wijst op toenemende schaarschte van thee en dringt op groter bezuiniging in het gebruik aan. William Connal & Co. kondigen eene verbetering in de zichtbare suikervoorraden aan te Londen, Liverpool en aan de Clyde, tot 121.053 tons, vergeleken met 51.406 tons in het vorigafgaande jaar. De weefstoffen zijn een weinig teruggekeerd op de ontzaglijke stijging van de maand Juli, destijds teweeggebracht door de notering van de amerikaansche en egyptische katoen. De merkwaardige positie van deze branche tijdens den oorlog illustreert opmerkelijk het rapport van Robert Barbour.

	31 Juli 1914	4 Aug. 1915	4 Aug. 1916	4 Aug. 1917
Am. middling	6.66	5.36	8.57	19.35
Good fair bruine Egypt. ..	8.50	7.35	11.85	31.00

De uiterst grillige schommelingen, die zich tuschen deze datums nog vertoond hebben, ziet men hierbij niet eens uitgedrukt.

Doek en garen vonden in de afgelopen maand, in tegenstelling met de grondstof, hooger prijswaardering. De officieele wolprijs vertoonde geen wijziging, maar zijde won een halve kroon. Bij delfstoffen valt slechts een daling van £ 13 per ton voor standaardkoper op te merken. Tenslotte zijn bij de diversen: leder, talk, petroleum en oliën opwaarts geloopt.

De Economist besluit met reeds de aandacht te vestigen op diverse maximumprijsregelingen die voor September getroffen zijn en voor het thans wordende indexcijfer wel niet zonder beteekenis zullen blijven.

Kleinhandelsprjzen. Aan de verhoudingscijfers van de prijzen van 29 verbruiksartikelen, in den handel gebracht door de Coöperatieve Winkelvereniging van „Eigen Hulp” te Amsterdam, Haarlem, Arnhem, Utrecht, Leeuwarden en 's-Gravenhage (voorheen E. H.), welke door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd worden, zijn de volgende cijfers ontleend.

Artikelen	1913	1914	1915	1916	1e halfjaar 1917	Juni 1917	Juli 1917
Boonen (bruine) ..	154	157	175	232	254	179	179
Erwten (grauwe) ..	125	130	157	177	241	307	307
Gort	113	116	142	165	155	155	155
Kaas (Zoetemelksche)	124	125	137	125	127	123	123
Koffie	94	88	91	100	108	111	114
Margarine	127	99	102	110	118	121	122
Meel (tarwebloem) ..	124	129	159	159	206	212	218
Olie (boter)	94	97	130	149	194	233	233
" (patent)	135	142	207	228	285	334	324
Rijst	116	116	128	137	141	162	162
Soda	83	83	117	267	267	267	267
Stroop	100	100	125	161	179	186	182
Suiker (witte)	85	89	98	102	103	103	103
Thee	112	113	116	119	125	137	137
Zeep (zachte groene)	87	87	121	158	125	117	117
Zout	80	80	90	90	100	100	100
Gemiddelde verhoudingscijfers	114	116	142	167	195	208	212

De prijzen voor het jaar 1893 werden gelijk 100 gesteld. Het gemiddelde ziet op alle 29 artikelen.

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het maandelijksch overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand Augustus alsmede van de eerste zeven maanden van dit jaar, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van het vorige jaar.

Naar aanleiding van de daarin gegeven cijfers valt op te merken, dat die middelen gedurende de eerste acht maanden van het loopende jaar een bedrag opbrachten van f 155.434.939 of f 21.126.431 meer dan in dezelfde maanden van het vorig jaar en f 26.690.937 meer dan $\frac{8}{12}$ van de raming voor 1917.

Voor het grootste deel is dit gunstig resultaat te danken aan de ontvangsten uit de inkomstenbelasting. Deze ontvangsten overtreffen die in het tijdvak Januari tot en met Augustus 1916 met niet minder dan f 13.924.668. Dit kan geen verwondering wekken, wanneer men in aanmerking neemt, dat de kohieren voor 1916/1917 een bedrag aanwijzen van f 47.166.592 tegen f 33.696.418 voor 1915/1916.

Voorts is de meerdere opbrengst van dit jaar boven die van het vorig jaar ten deele toe te schrijven aan nieuwe belastingheffing en wel aan het statistiekrecht, aan de nieuwe regeling van zegel- en registratie-rechten en aan de verhooging van den bieraccijns. De meerdere ontvangsten uit dezen hoofde zouden op rond f 4.000.000 kunnen worden gesteld. Eindelijk zij

nog gewezen op het ruim vloeien van de successie-rechten, welke in 1917 bijna f 2.300.000 meer opbrachten dan verleden jaar.

Treffen wij nu de vergelijking tusschen de opbrengst der middelen gedurende de eerste acht maanden van 1917 en die in hetzelfde tijdvak van 1913, toen de oorlogstoestand zijn invloed nog niet kon doen gevoelen en brengen wij daarbij, na uitsluiting van den invloed der zoeven bedoelde nieuwe belastingheffing, de noodzakelijke correcties aan (door de vervanging van de bedrijfsbelasting door de inkomstenbelasting en de daarmede verbandhoudende verlaging van de vermogensbelasting uit te schakelen, en door het overbrengen van een gedeelte van den suikeraccijns in den vorm van opcenten naar het Leeningfonds 1914, te verrekenen) dan komen we tot de volgende cijfers:

1917 tijdv. Januari tot en met Augustus	f 115.264.984
1913 " " " " " "	" 99.659.506
Stijging	f 15.605.478

Deze stijging bedraagt 15,65 pCt. of, per jaar gerekend, 3,9 pCt. Deze percentages dalen tot 13 en 3,25 pCt., indien de opbrengst der wisselvallige successie-rechten in beide tijdvakken buiten rekening wordt gelaten. De bovenbedoelde stijging bedraagt dan f 11.587.597.

Ook ditmaal kan ten aanzien van de oorzaken van deze stijging worden herhaald, dat zij in hoofdzaak aan de buitengewone omstandigheden is te danken en dus niet als van blijvenden aard mag worden beschouwd.

De suiker- en geslachtsaccijns brachten tezamen f 7.988.277 meer op, terwijl uit de zegel- en registratierechten, boven het bedrag, hetwelk geacht wordt uit de nieuwe regeling te zijn verkregen, f 6.342.998 meer werd ontvangen. Eindelijk droegen de inkomsten uit de domeinen en de gedistilleerd-accijns onderscheidenlijk f 1.002.609 en f 964.045 tot de stijging bij.

Aan den anderen kant blijven, als gevolg van de belemmering van het internationaal verkeer, de invoerrechten en de loodsgelden sterk bij 1913 ten achter. Deze mindere ontvangst bedraagt in totaal f 5.551.381.

De oorlogswinstbelasting en de verdedigingsbelastingen brachten tot dusver in totaal op een bedrag van f 143.470.511, waarvan f 103.832.579 komt voor rekening van eerstgenoemde heffing. Voegt men bij het eerste bedrag, hetgeen aan opcenten ten behoeve van het Leeningfonds 1914 — met uitzondering echter van de op den in hoofdsom verlaagden suikeraccijns, welke geen verzwaring van belastingdruk meebrachten — in 's Rijks kas is gevloeid, dan blijkt, dat uit de extra-belasting als gevolg van de buitengewone omstandigheden een gezamenlijk bedrag van f 198.557.096 werd ontvangen.

AANTEKENINGEN.

Scheepvaartbeweging te Vlissingen.
Een medewerker verschaft ons de navolgende gegevens: Sedert 1 Januari 1916 tot heden zijn te Vlissingen ingeklaard 13 schepen, waarvan 10 nederlandsche, 1 deensch, 1 zweedsch en 1 duitsch; uitgeklaard werden 14 schepen, waarvan 12 nederlandsche, 1 deensch en 1 duitsch. Gerangschikt naar de landen van herkomst en bestemming is de indeeling als volgt:

	Inklaringen		Uitklaring	
Nederland	2	197 N. T.	1	156 N. T.
Engeland	7	3.733	11	4.784
Frankrijk	—	—	1	72
Duitschland ..	1	670	—	—
Zweden	2	249	—	—
België	1	3.177	1	3.177
Totaal	13	8.026 N. T.	14	8.189 N. T.

In deze cijfers is niet begrepen het aandeel van de Maatschappij Zeeland. Het schip onder duitsche vlag, dat men vermeld vindt, is de „Otto”, die van Antwer-

pen komende ook daarheen wederom moest terugkeeren. Behalve genoemd schip waren de vaartuigen slechts kleine bootjes van niet meer dan hoogstens 670 ton. Slechts één schip staat voor het loopende jaar te boek, een zeilschip van 72 ton. Welk verschil de oorlog gebracht heeft vindt men wanneer men de cijfers der Statistiek van den In-, Uit- en Doorvoer over het jaar 1913 opslaat. Ingeklaard werden toen 976 schepen, waarvan 766 nederlandsche, 143 duitsche, 31 belgische, 18 zweedsche, 15 engelsche, 2 noorsche en 1 fransch; uitgeklaard 926 schepen, waarvan 754 nederlandsche, 100 duitsche, 31 belgische, 18 zweedsche, 15 engelsche, 2 noorsche, 2 fransche, 2 portugeesche, 1 deensch en 1 russisch.

De gewijzigde weekstaat van het Fed. Res. stelsel in de Vereenigde Staten. — De op 30 Juni j.l. in de Federal Reserve Act aangebrachte wijzigingen, waarop in het volgend nummer van dit blad nader zal worden teruggekomen, hebben geleid tot belangrijke veranderingen in de samenstelling van den weekstaat, waarmede de cijfers, onder onze statistieken gepubliceerd, in overeenstemming zijn gebracht. Behalve dat enkele meerdere cijfers zijn opgenomen, zijn de voornaamste veranderingen deze, dat thans de gansche goudvoorraad wordt vermeld, daarin begrepen het tegenover bankbiljetten gedeponeerde bedrag, en dat eveneens de gansche circulatie en niet meer alleen die tegen commercial paper is opgenomen. Voor nadere toelichting verwijzen wij, als gezegd, naar het volgend nummer.

Een centrale bank in Argentinië. — Het nummer van 5 September j.l. bevatte onder dit hoofd een artikel, waarin naar aanleiding van de berichten, dat de oprichting eener centrale bank in overweging was genomen, een overzicht werd gegeven van de ervaringen in vroeger jaren opgedaan. Over de plannen zijn thans nadere gegevens beschikbaar, waaruit blijkt, dat het de bedoeling is een bank te stichten, Banco de la Republica geheeten, met een kapitaal van \$ 129.000.000, waarin zich de Conversiekas zal oplossen, en waarvan het kapitaal verder door de Regeering zal worden verstrekt. Evenals in de Vereenigde Staten zullen de particuliere banken zich bij het stelsel hebben aan te sluiten, hetgeen de verplichting zal medebrengen minstens 20 pCt. der deposito's aan te houden in regeeringsfondsen, op ieder oogenblik omwisselbaar in biljetten. Overigens wordt o.a. voorgesteld de bank een gouddekking van minstens 40 pCt. harer biljetten voor te schrijven.

Japansche emigratie. — Dr. G. Schmidt uit Hamburg geeft in het Septemhernummer van het Weltwirtschaftliche Archiv een bespreking van de Japansche volksverhuizing, waaraan we het volgende ontleenen:

Als een belangrijke eigenaardigheid der Japansche emigratie noemt de schrijver het feit, dat in het land zelf nog zoo groote gebieden zijn, zooals het eiland Jesso, met groote onderbevolking; de emigreerende Japanner verkiest blijkbaar voor zijn arbeid een gebied met hoogere levensstandaard, waar dus ook hooger loon kan bedongen worden.

Zooals bekend is, wordt de geele emigratie echter in de Angelsaksische kolonisatie-gebieden niet gaarne gezien. Dit blijkt nog uit de overeenkomst, die de Canadeesche regeering in 1907 sloot met de Japansche, waarbij een jaarlijks-maximum immigranten werd vastgesteld: het gevolg was een daling van het getal der trekkers van 7601 in 1907—'8 op 495 in 1908—'9. Ook in Australië, waar de educational-test (een dictée van 50 woorden in een Europeesche taal) geëischt wordt, wordt de Japanner zooveel mogelijk geweerd. In de Vereenigde Staten van Noord-Amerika echter, meent de schr. gedurende den laatsten tijd een kentering te kunnen waarnemen, welke zich mani-

festeert in pogingen ook Japansche werklieden in de Amerikaansche vakverenigingen op te nemen. Hier volgt een staatje van de buitenslands-vertoevende Japanners, met verdeling naar de geslachten (de cijfers voor Ned. Indië schijnen ons wel zeer laag, als bron diende het Japan Year Book; het mocht ons niet gelukken ze te kunnen verifiëren).

	Juni 1913	Dec. 1915	Juni 1914	
			Mann.	Vrouw.
China	111.063	300.446	67.363	54.593
Nan-Yo ¹⁾ en Hongk.	7.520	—	3.598	4.347
Ned. Indië	2.422	—	1.592	1.357
Australië	6.650	5.282	6.454	207
Philippijnen	4.277	—	4.431	867
Hawaii	87.561	93.136	57.245	33.563
Ver. Staten	77.625	—	68.171	12.602
Canada	12.252	9.000	9.156	2.783
Mexico	2.737	—	2.572	165
Brazilië	7.367	—	9.581	5.881
Peru	5.381	—	5.162	219
Argentinië	246	—	569	114
Chili	289	—	291	14
Az. Rusland	4.690	4.554	2.260	2.303
Europa	1.202	990	1.061	170
Totaal	331.282	542.000	239.496	119.215

¹⁾ Zee zuidelijk van Japan; inbegrepen zijn Eng. Indië, Siam, Malaka, Singapore.

Sinds kort rekent de Japansche statistiek Koreanen en Chineezzen van Formosa, welke hun geboortegrond verlieten, onder de in het buitenland verblijvende Japanners, vandaar de groote stijging, die zich in de cijfers van het jaar 1915 vertoont. Zoo bevinden zich in het totaal van dat jaar 178.000 Koreanen en 2500 Chineezzen.

Na China zijn de Amerikaansche Hawaii-eilanden blijkbaar het meest in trek bij de Japansche landverhuizers, zij maken hier bijna de helft der bevolking uit en nemen een voorname plaats in het economische leven in. Dan volgen de Vereenigde Staten zelf, men vindt daar de Japanners, vooral in Californië. In Zuid-Amerika schijnt men ze, met name in Brazilië, in tegenstelling met de andere groote kolonisatiegebieden gaarne te zien. De staat Sao Paulo heeft met eenige Japansche maatschappijen een overeenkomst gesloten, waarbij deze zich verbinden binnen 4 jaar 20.000 immigranten te leveren.

In den laatsten tijd koloniseeren de Japanners ook op de Philippijnen en in Ned. Indië. Ze kochten op de Philippijnen suikerplantages. Wat aangaande onze koloniën gezegd wordt, opent voor den Nederlandschen lezer geen nieuwe gezichtspunten.

Als we de geslachtsverhouding nagaan in de onderscheidene vreemde gewesten der Japansche kolonisten, treffen ons groote verschillen; terwijl in sommige landen als China, Ned. Indië en Aziatisch Rusland de aantallen mannen en vrouwen ongeveer gelijk zijn, soms zich zelfs een vrouwenexcedent vertoont, ziet men in andere, vooral in Zuid-Amerika, belangrijk hooger cijfers voor de mannen. In het eerste geval wordt de verhouding veroorzaakt zoowel door emigratie familie-gewijs, als door het groote aantal Japansche publieke vrouwen, die in de havensteden leven; in het laatste emigreeren de mannen slechts tijdelijk om met de overgespaarde gelden te repatriëren.

REGEERINGSMAATREGELEN OP HANDELSGEBIED.

Uitvoer van blik. Met ingang van 1 October a.s. zal de uitvoer van blik als verpakkingsmateriaal niet langer worden toegelaten, tenzij een speciale vergunning daartoe is verleend.

Graanprijzen oogst 1917. De prijszetting van granen van den oogst 1917 is in dier voege door den Minister van Landbouw gewijzigd, dat voor graan van redelijke qualiteit de prijs zal worden betaald vastgesteld voor graan van goede qualiteit, terwijl voor

de betere partijen een toeslag zal worden gegeven van ten hoogste f 1 per 100 K.G.

Maximumprijzen zaden. Vastgesteld zijn maximumprijzen voor blauwmaanzaad (f 60), dederzaad (f 35), boterzaad (f 65), lijnzaad (slagzaad) (f 40), alles per 100 K.G.

Regeeringsmeel en -bloem. Ter wille van brandstoffenbezuiniging heeft de Minister alle vervaardigers van regeeringsmeel en -bloem verplicht, voor zoover in hun bedrijf niet uitsluitend van windkracht wordt gebruik gemaakt, in onafgebroken dagen nachtbedrijf hun verstrekte grondstoffen te vermalen.

Voorlichting van landbouwers. De Minister van Landbouw heeft de regeeringscommissarissen voor de Rijksgraanverzameling, de Toewijzingscommissie voor Veevoeder en de Veevoederbureaux, uitgenoodigd meer voeling te houden met de leidende landbouworganisaties, ten einde voor het vervolg de landbouwers beter in te lichten ten aanzien van vermeende grieven hunnerzijds en hun duidelijk te maken, waarom bepaalde maatregelen noodzakelijk zijn.

Voedermiddelen voor dieren. Door den Minister is in verband met klachten over vervalsching, verboden voedermiddelen voor dieren af te leveren in anderen dan in ongemengden toestand en onder andere namen dan de werkelijke (natuurlijke).

Aardappelen. Verboden is het vervoeren van voor de consumptie geschikte aardappelen, met uitzondering van z.g. kriel, aan het vee.

Hondenbrood. Dit artikel zal voortaan alleen beschikbaar kunnen worden gesteld voor trek- en politiehonden.

Boter. Van regeeringswege is thans reeds 2.400.000 K.G. boter in koelhuizen opgeslagen.

Bessensap. Verboden is de aflevering en het daarmede verband houdende vervoer van bessensap met een extractgehalte van minder dan 8 pCt. Voor bessensap met een extractgehalte van 8 pCt. of meer zijn maximumprijzen vastgesteld.

Distributie van suiker. In verband met de distributie van suiker van de campagne 1917-'18 is door den Minister van Landbouw eene nieuwe distributie-regeling voor dit artikel vastgesteld, welke op 1 October a.s. in werking treedt.

Distributie van ijzer en staal. De bij beschikking van 14 Aug. j.l. vastgestelde distributieregeling van ijzer en staal in elken vorm (zie het overzicht in No. 86), zal op 1 Oct. a.s. in werking treden.

Aflevering van leder. Het is aan looiers verboden uit hun looierij of opslagplaatsen leder af te leveren of van daar te vervoeren, tenzij de aflevering geschiedt voor legerdoeleinden of aan het Centraal Ledermagazijn van het R. D. H. L., dan wel ontheffing van het verbod is verleend.

Ceresine. Door de Toewijzingscommissie voor kaarsen, schemerlichten en dergelijke wordt opgave gevraagd van de voorraden ceresine.

Verstreking van goedkoop schoeisel. Het oorspronkelijke plan om hiervoor speciaal schoeisel te vervaardigen is prijs gegeven; thans zullen voor de betrokken personen bons beschikbaar worden gesteld, waarmede zij in den winkel schoenen en klompen kunnen betrekken tegen den gewonen winkelprijs, verminderd met het bedrag, dat de bons aangeeft. De koper betaalt aldus voor mansschoenen ten hoogste f 6, voor mansklompen f 0,60 per paar, enz. De winkelier ontvangt tegen inlevering van den bon het aanvullend bedrag.

Koffie en thee. Het is niet mogelijk gebleken op 30 dezer reeds de definitieve regeling in te voeren. Daarom is bepaald, dat van 5 tot en met 13 October a.s. alsnog op het lichaam der broodkaart van de 28e week verkrijgbaar zal zijn $\frac{1}{2}$ ons koffie of $\frac{1}{2}$ ons thee; van 1 tot en met 4 October is elke verkoop en aflevering van thee verboden.

Paardenbrood. Voor de loopende maand is de verkoopprijs van paardenbrood vastgesteld op f 19,50 per 100 K.G., exclusief zak, af fabriek.

Brood in café's. Het B. M. V. wijst nog eens op de noodzakelijkheid van strenge handhaving van het verbod tot verstrekken van brood bij maaltijden in café's en restaurants.

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.

(In Guldens).

	Augustus 1917	Acht eerste maanden van 1917	Acht eerste maanden van 1916
Directe belastingen.			
Grondbelasting	634.404	11.852.869	11.538.919
Personeele belasting ..	1.674.916	8.797.343	8.805.893
Inkomstenbelasting ..	4.536.834	38.547.819	24.623.150
Vermogensbelasting ..	60.221	1.523.107	1.223.442
Accijnzen.			
Suiker	2.735.950	19.146.782	22.090.739
Wijn	15.954	815.331	751.639
Gedistilleerd	3.356.100	19.782.192	17.147.915
Zout	220.397	1.554.472	1.491.686
Bier en azijn	335.499	1.361.249	1.103.506
Geslacht	924.398	6.853.539	6.186.100
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	768.713	8.032.950	5.107.120
Registratierechten ..	1.400.603	9.318.650	6.381.698
Hypotheekrechten	3.669	653.595	648.288
Successierechten	1.498.759	14.623.739	12.325.132
Invoerrechten			
Formaatzegel	1.118.438	7.900.463	11.760.409
	—	1.378	17.674
Gouden en zilveren werken			
Belasting	56.065	439.660	405.149
Essaailoon	81	489	389
Statistiekrecht	173.868	1.270.886	—
Mijnen			
.....	39.164	39.164	19.896
Domeinen			
.....	83.867	2.019.106	1.511.964
Staatsloterij			
.....	24.343	436.413	436.210
Jacht en visscherij			
.....	29.908	187.277	170.023
Loodsgelden			
.....	23.376	276.467	561.517
Totaal	19.715.527	155.434.940	134.308.508

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	Augustus 1917	Acht eerste maanden van 1917	Acht eerste maanden van 1916
Directe belastingen.			
Grondbelasting	128.275	2.376.959	2.148.313
Personeele belasting ..	393.930	2.102.870	1.860.935
Inkomstenbelasting ..	1.597.984	13.180.326	7.415.369
Vermogensbelasting ..	25.178	510.397	325.967
Accijnzen.			
Suiker	547.190	3.829.356	4.418.148
Wijn	3.191	163.066	150.338
Gedist. (binn.-en buitl.)	335.610	1.978.218	1.714.791
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	51.421	583.665	322.490
Registratierechten	495	595.442	635.391
Hypotheekrechten	364	65.200	64.225
Totaal	3.083.638	25.385.999	19.055.967

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITEN-GEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	Augustus 1917	Acht eerste maanden van 1917
Oorlogswinstbelasting	38.077.060	103.791.841
Verdedigingsbelasting Ia	56.566	1.425.143
Verdedigingsbelasting Ib	1.052.187	13.347.817
Verdedigingsbelasting II	1.443.648	19.769.615
	40.629.461	138.334.416

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

I. BANKDISCONTO'S.

	22 Sept. 1917	20 Juli 1914
Ned. { Disc. Wissels. 4 1/2 sedert 1 Juli '15	3 1/2 sedert 23 Mrt. '14	
Bank { Bel. Binn. Eff. 4 1/2 " 1 " '15	4 " 23 " '14	
{ Vrsch. in R.C. 5 1/2 " 19 Aug. '14	5 " 23 " '14	
Bank van Engeland 5 " 6 Apr. '17	3 " 29 Jan. '14	
Duitseche Rijksbank 5 " 23 Dec. '14	4 " 5 Febr. '14	
Bank van Frankrijk 5 " 20 Aug. '14	3 1/2 " 29 Jan. '14	
Oostenr. Hong. Bk. 5 " 10 Apr. '15	4 " 12 Mrt. '14	
Russische Staatsbk. 6 " 27 Juli '14	5 " 1 Apr. '14	
Nat. Bank v. Denem. 5 " 10 " '15	5 " 6 Febr. '14	
Zweedsche Rijksbk. 5 1/2 " 9 Nov. '16	4 1/2 " 6 " '14	
Zwitsersche Nat. Bk. 4 1/2 " 2 Jan. '15	3 1/2 " 19 " '14	
Bank van Italië .. 5 " 1 Juni '16	5 " 9 Mei '14	
Feder. Res. Bk. N.Y. 3-4	—	
Javasche Bank 3 1/2 " 1 Aug. '09	3 1/2 " 1 Aug. '09	

II. OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
22 Sept. '17	1 5/8-3/4 ¹⁾	2 1/4	4 25/32	4-5/8	—	3 1/2-4 ¹⁾
17-22 " '17	1 5/8-3/4	2 1/4	4 25/32-1 3/8	4-5/8	—	2 1/2-5 1/2
10-15 " '17	1 1/2-7/8	2 1/2	4 25/32-1 3/8	4-5/8	—	4-5 1/2
3-8 " '17	1 7/8-2	2 1/2	4 25/32	4-5/8	—	3-6
18-23 S. '16	1	1 1/4-3/4	5 1/8-5/8	4-5/8	—	2 1/2-3
20-25 S. '15	2 5/8-1/2	2 1/4-3	4 5/8-3/4	—	—	1 3/4-7/8
20-24 Jul. '14	3 1/8-3/16	2 1/4-3/4	2 1/4-3/4	2 1/8-1/2	2 3/4	1 3/4-2 1/2

¹⁾ Noteering van 21 September 1917.

WISSELKOERSEN.

I. KOERSEN IN NEDERLAND.

Voor Londen, Berlijn en Parijs worden voorloopig ook de dagelijkse noteeringen te Amsterdam opgenomen. De dagelijkse koersen op New York, alsmede de laagste en hoogste der week zijn aan particuliere opgaven ontleend.

Data	Londen	Berlijn	Parijs	New York
17 Sept. 1917 ..	11.32 1/2	32.80	41.10	2.37 3/4
18 " 1917 ..	11.33	33.12 1/2	41.10	2.37 3/4
19 " 1917 ..	11.32 3/4	33.10	41.05	2.37 3/8
20 " 1917 ..	11.32 1/2	32.17 1/2	40.97 1/2	2.37 11/16
21 " 1917 ..	11.33	33.30	41.—	2.37 11/16
22 " 1917 ..	11.33 1/2	33.42 1/2	41.02 1/2	2.37 3/4
Laagste der week	11.31 1/2	32.70	40.90	2.37 3/8
Hoogste " "	11.34	33.55	41.17 1/2	2.38
15 Sept. 1917 ..	11.32	32.75	41.07 1/2	2.37 3/8
8 " 1917 ..	11.33	33.02 1/2	41.25	2.37 3/4
Muntpariteit ..	12.10 3/8	59.26	48.—	2.48 3/4

¹⁾ Noteering van 30 Aug.

Data	Zwitserland	Weenen	Kopenhagen	Stockholm	Bataala telegraafsch
22 Sept. 1917	50.37 1/2	21.10	73.40	80.70	99 1/2-100 1/2
Laagste d. w.	50.15	20.70	73.—	80.25	—
Hoogste " "	50.47 1/2	21.20	73.45	80.75	—
15 Sept. 1917	50.30	20.75	73.10	80.45	99 1/2-100 1/2
8 " 1917	50.20	20.85	73.10	80.10	99 1/2-100 1/2
Muntpariteit	48.—	50.41	66.67	66.67	100

OVERZICHT.

De stemming op de wisselmarkt was dooreengenomen vast zonder groote schommelingen. Londen steeg van 11.32¹/₂ tot 11.33¹/₂, daarentegen was Parijs iets flauwer 41.10—41.02¹/₂. Dollars onveranderd ca. 237³/₄. Zwitserland en Rusland eindelijk weder kalmer ca. 50.35 en 40 à 41. Skandinavië zeer vast. Kopenhagen 73.10—73.40. Stockholm 80.35—80.70. Voor de Centralen bestond goede vraag in de verwachting dat het antwoord op de vredesvoorstellen van den Paus gunstig zou uitvallen. Vooral Berlijn kon beduidend oplopen 32.80—33.42¹/₂. Hoewel het antwoord niet mee viel bleef de stemming aanvankelijk nog vast. In de nieuwe week kwam een kentering zoodat de koers tot ca. 33.20 terugviel. Weenen 20.92¹/₂—21.10. Voor de overige wissels bestond weinig belangstelling.

II. KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Londen (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in cents p. Rm. 4)	Zicht Amsterdam (in cents per gld.)
22 September 1917	4.76.45	5.79 ³ / ₄	nom.	42
Laagste d. week..	4.76.45	5.79 ¹ / ₂	—	42
Hoogste „ „ ..	4.76.45	5.79 ³ / ₄	—	42 ¹ / ₈
15 September 1917	4.76.45	5.79 ¹ / ₈	nom.	42 ² / ₁₆
7 „ 1917	4.76.45	5.77 ¹ / ₂	nom.	41 ⁷ / ₈
Muntpariteit....	4.86.67	5.18 ¹ / ₂	95 ¹ / ₄	40 ² / ₁₆

III. KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	28 Aug. 1917	7 Sept. 1917	Tijdperk 8—15 September 1917		15 Sept. 1917
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹ / ₄	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆
B. Aires	d.p.gd.pes.	49 ¹ / ₂	49 ³ / ₈	49	49 ³ / ₈	49 ³ / ₈
Calcutta	sh/d.p.rup.	1/4 ⁹ / ₃₂	1/5 ¹ / ₃₂	1/5	1/5 ¹ / ₁₆	1/5 ¹ / ₃₂
Hongkong ..	id. p. \$	3/-	3/1 ¹ / ₂	3/2	3/2 ¹ / ₂	3/2 ¹ / ₂
Lissabon	d. p. escudo	31 ⁷ / ₈	31 ⁷ / ₈	31 ¹ / ₂	32 ¹ / ₄	31 ⁷ / ₈
Madrid	Peset. p. £	21.22	21.55	21.10	21.90	21.30
Montevideo..	d. p. peso	53 ¹⁵ / ₁₆	53 ³ / ₄	53 ¹ / ₂	54	53 ³ / ₄
Montreal....	\$ per £	4.76 ³ / ₈	4.76 ⁷ / ₈	4.76 ¹ / ₄	4.77 ¹ / ₈	4.76 ¹ / ₂
Petrograd ..	R. p. £ 10	245	274 ¹ / ₂	265	430	287 ¹ / ₂
R.d.Janeiro ¹⁾	d. p. milr.	12 ¹⁵ / ₁₆	12 ²⁷ / ₃₂	12 ²² / ₃₂	12 ⁷ / ₈	12 ¹⁵ / ₁₆
Rome	Lires p. £	35.53	36.44	36.10	37.35	36.25
Shanghai ..	sh/d.p. tael	4/6	4/10	4/10	4/10 ¹ / ₂	4/10 ¹ / ₂
Singapore ..	id. p. \$	2/4 ¹ / ₁₆	2/4 ¹ / ₁₆	2/4	2/4 ⁵ / ₃₂	2/4 ¹ / ₁₆
Valparaiso ¹⁾	d. p. pap.p.	13 ³ / ₃₂	14 ²⁷ / ₃₂	15 ⁷ / ₃₂	16	15 ¹⁵ / ₃₂
Yokohama ..	sh/d.p. yen	2/1 ⁵ / ₈	2/1 ⁵ / ₈	2/1 ⁷ / ₁₆	2/1 ¹⁵ / ₁₆	2/1 ⁵ / ₈

¹⁾ Noteeringen op 90 dagen.

Goud en Zilver.

GOUDBEWEGING BIJ DE BANK VAN ENGELAND.

Sedert 29 Juli 1916 worden de dagelijksche ontvangsten en onttrekkingen van goud door de Bank van Engeland tijdelijk niet bekend gemaakt.

ZILVER.

Notering te Londen.		te New York.
22 Sept. 1917.....	55	108 ¹ / ₈
15 „ 1917.....	51 ¹⁾	100 ¹ / ₂
8 „ 1917.....	49	96 ³ / ₈
1 „ 1917.....	46	90 ³ / ₄ ²⁾
25 Aug. 1917.....	44 ⁷ / ₈	88 ¹ / ₂
23 Sept. 1916.....	32 ³ / ₄	68 ⁷ / ₈
25 Sept. 1915.....	23 ³ / ₄	49 ³ / ₈
20 Juli 1914.....	24 ¹⁵ / ₁₆	54 ¹ / ₈

¹⁾ Notering van 14 September 1917.

²⁾ Notering van 31 Augustus 1917.

NEDERLANDSCHE BANK.

VERKORTE BALANS OP 22 SEPTEMBER 1917.

Activa.

Binnenl. Wissels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 48.218.750,80 B.-bk. „ 118.774,91 Ag.sch. „ 7.179.619,21	f 55.517.144,92
Papier o. h. Buitent. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 6.696.940,—	—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	6.696.940,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 36.570.222,46 B.-bk. „ 4.035.442,79 ¹ / ₂ Ag.sch. „ 30.328.815,97	f 70.934.481,22 ¹ / ₂
Op Effecten	f 66.435.981,22 ¹ / ₂	—
Op Goederen en Spec.	„ 4.498.500,—	70.934.481,22 ¹ / ₂
Voorschotten a. h. Rijk	11.278.801,11
Muntmateriaal	—
Munt, Goud	f 62.446.800,—	—
Muntmat. Goud	„ 611.929.082,73 ¹ / ₂	—
	f 674.375.882,73 ¹ / ₂	—
Munt, Zilver, enz.	„ 7.376.059,78 ¹ / ₂	—
Muntmat. Zilver	„	681.751.942,52
Effecten	—
Bel. v. h. Res.fonds.	f 5.219.192,50	—
id. van ¹ / ₃ v. h. kapit.	„ 3.921.939,62 ¹ / ₂	9.141.132,12 ¹ / ₂
Geb. en Meub. der Bank	1.465.000,—
Diverse rekeningen	63.852.666,72 ¹ / ₂
	f 900.637.908,62 ¹ / ₂	—
		Passiva.
Kapitaal	f 20.000.000,—	—
Reservefonds	„ 5.234.534,18 ¹ / ₂	—
Bankbiljetten in omloop	„ 784.732.850,—	—
Bankassigtiën in omloop	„ 2.270.826,85	—
Rekening-Courant saldo's:	—
Van het Rijk	f —	—
Van anderen	„ 84.560.269,53	84.560.269,53
Diverse rekeningen	3.839.428,06
	f 900.637.908,62 ¹ / ₂	—
Beschikbaar metaalsaldo	f 506.430.228,60	—
Op de basis van ¹ / ₃ metaaldekking	„ 332.117.439,32 ¹ / ₂	—
Minder bedraaan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„ 2.532.151.140,—	—

Bij vergelijking met den vorigen weekstaat blijken de volgende verschillen:

	Meer	Minder
Disconto's	3.066.152,06 ¹ / ₂	—
Buitenlandsche wissels	—	268.545,—
Beleeningen	—	160.659,80 ¹ / ₂
Goud	—	2.404.034,31
Zilver	65.734,14 ¹ / ₂	—
Bankbiljetten	—	2.375.235,—
Part. Rek.-Crt. saldo's	4.415.342,44 ¹ / ₂	—

N.B. Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	22 Sept. 1917	15 Sept. 1917
Aan schatkistpromessen, waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	f 108.050.000,—	f 104.050.000,—
Aan schatkistbiljetten	„ 45.000.000,—	„ 42.000.000,—
Aan zilverbons	„ 109.476.000,—	„ 109.520.000,—
	„ 29.735.192,75	„ 23.557.956,75

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeischbare schulden
22 Sept. 1917	674.376	7.376	784.733	86.831
15 " 1917	676.780	7.310	787.108	82.835
8 " 1917	664.182	7.364	788.448	101.260
1 " 1917	664.145	7.270	789.761	102.046
25 Aug. 1917	656.911	7.375	766.667	70.081
18 " 1917	656.851	7.229	768.531	66.385
11 " 1917	656.748	7.097	770.707	66.264
4 " 1917	647.041	7.060	778.969	57.932
28 Juli 1917	633.304	7.247	767.152	58.470
21 " 1917	621.209	7.322	760.027	55.682
14 " 1917	624.158	7.286	767.296	52.738
7 " 1917	625.672	7.287	771.151	48.507
30 Juni 1917	626.729	7.454	764.224	63.675
23 Sept. 1916	587.367	6.931	678.644	143.451
25 Sept. 1915	385.227	2.273	522.056	31.782
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Disconto's		Belee- ningen	Beschk- baar Metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
	Totaal	Hiervan Schatkist- promessen rechtstreeks			
22 Sept. 1917	55.517	45.000	70.934	506.430	78
15 " 1917	52.451	42.000	71.095	509.039	79
8 " 1917	90.728	80.000	71.015	492.542	75
1 " 1917	78.763	68.000	76.110	492.002	75
25 Aug. 1917	31.951	21.000	74.621	495.884	79
18 " 1917	31.402	20.000	73.697	496.045	80
11 " 1917	37.913	26.000	74.812	495.414	79
4 " 1917	45.467	34.000	75.101	485.707	78
28 Juli 1917	44.781	33.000	75.195	474.413	78
21 " 1917	49.692	38.000	77.060	464.375	77
14 " 1917	51.755	40.000	76.823	466.424	77
7 " 1917	52.211	40.000	75.683	468.033	77
30 Juni 1917	52.644	40.000	79.146	447.376	79
23 Sept. 1916	106.005	89.500	61.692	428.984	72
25 Sept. 1915	65.264	37.560	85.158	276.227	70
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	54

¹⁾ Op de basis van $\frac{3}{4}$ metaaldekking.

JAVASCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden Guldens.)

Data	Goud	Zilver	Bank- biljetten	Andere opeischb. schulden
30 Juni 1917	78.400	19.006	164.939	45.237
23 " 1917	76.953	19.641	164.789	43.190
16 " 1917	75.500	19.869	163.145	43.339
9 " 1917	74.489	20.491	163.035	38.210
1 Juli 1916	55.061	28.533	146.783	44.848
3 Juli 1915	29.982	31.701	115.416	27.610
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Dis- conto's	Wissel, buiten N.-Ind. betaalbaar	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Beschk- baar metaal- saldo	Dek- kings- percen- tage
30 Juni 1917	7.102	34.667	62.042	13.125	56.555	46
23 " 1917	7.117	34.243	60.810	12.936	56.224	46
16 " 1917	6.925	34.405	59.756	12.320	55.312	46
9 " 1917	6.654	35.577	56.288	11.354	56.260	47
1 Juli 1916	6.656	41.939	54.895	8.118	45.268	44
3 Juli 1915	5.841	8.586	55.877	12.749	33.076	43
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ²⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa.

²⁾ Op de basis van $\frac{3}{4}$ metaaldekking.

SURINAAMSCHE BANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.
(In duizenden guldens.)

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
14 Juli 1917	750	1.186	1.003	890	589
7 " 1917	760	1.248	960	895	616
30 Juni 1917	766	1.201	1.015	886	668
23 " 1917	750	1.145	1.014	888	593
15 Juli 1916	715	1.013	902	920	595
17 Juli 1915	1.143	1.070	1.534	860	926
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

I. BANK VAN ENGELAND.

WEEKSTAAT VAN 12 SEPTEMBER 1917.

ISSUE DEPARTMENT.

Notes issued.. £ 70.278.155	Government Debt £ 11.015.100
	Other securities,, 7.434.900
	Gold coin and bullion.... ,, 51.828.155
£ 70.278.155	£ 70.278.155

BANKING DEPARTMENT.

Capital..... £ 14.553.000	Government securities.. £ 57.767.320
Rest..... ,, 3.561.506	Other securities,, 92.149.595
Public deposits,, 42.589.662	Notes..... ,, 29.744.075
Other deposits,, 121.345.893	Gold and silver coin..... ,, 2.406.649
Seven-day and other bills... ,, 17.578	
£ 182.067.639	£ 182.067.639

Door het uitblijven der Engelsche bladen konden de cijfers van den laatsten weekstaat hierboven niet worden opgenomen.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens de cijfers der door de Regering uitgegeven currency notes van 1 £ en 10 sh. met het bedrag der gouddekking en der tot dekking aangewezen Government securities. De publicatie dezer cijfers geschiedt sedert 26 Augustus 1914.

(In duizenden p. st.)

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
19 Sept. 1917	54.724	40.666	***	***	***
12 " 1917	54.235	40.534	***	***	***
5 " 1917	54.288	40.670	174.560	28.500	147.896
29 Aug. 1917	54.303	40.407	173.361	28.500	146.521
20 Sept. 1916	54.579	36.973	130.607	28.500	98.876
22 Sept. 1915	62.900	31.623	70.328	28.500	17.700
22 Juli 1914	40.164	29.317

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Re-serve	Dek- kings- percen- tage ¹⁾
19 Sept. '17	58.145	96.462	40.765	128.236	32.508	19,23
12 " '17	57.767	92.150	42.590	121.346	32.151	19,81
5 " '17	57.794	97.739	44.462	124.997	32.068	18,92
29 Aug. '17	57.899	105.499	46.526	131.094	32.347	18,21
20 Sept. '16	42.188	96.103	52.993	104.185	37.057	23 $\frac{1}{2}$
22 Sept. '15	31.313	135.677	108.738	89.646	49.728	25
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

H. DUITSCHE RIJKBANK.

STAAT VAN 15 SEPTEMBER 1917.

De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

Metallbestand	Mk. 2.508.263.000
davon Goldbestand	„ 2.403.702.000
Reichs- und Darlehenskassenscheine.....	„ 714.417.000
Noten anderer Banken	„ 5.512.000
Wechsel	„ 10.997.242.000
Lombardforderungen	„ 10.070.000
Effekten.....	„ 176.764.000
Sonstige Aktiva	„ 1.460.780.000
Grundkapital.....	„ 180.000.000
Reservfonds	„ 90.137.000
Notenumlauf	„ 9.475.217.000
Sonstige täglich fällige Verbindlichkeiten..	„ 5.504.353.000
Sonstige Passiva	„ 623.341.000

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Onderstaand overzicht bevat tevens het cijfer der uitgegeven Darlehenskassenscheine. De Scheine, welke niet in kas zijn bij de Reichsbank, circuleeren grotendeels onder het publiek. De Darlehenskassen zijn ingesteld op 11 Augustus 1914.

(In duizenden Mark)

Data	Metaal	Daarvan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekkingpercentage ¹⁾
15 Sept. 1917	2.508.263	2.403.702	714.417	9.475.217	34
7 „ 1917	2.504.109	2.403.578	707.062	9.433.242	34
31 Aug. 1917	2.499.126	2.403.027	671.355	9.337.102	34
23 „ 1917	2.494.576	2.402.850	587.538	8.977.977	34
15 Sept. 1916	2.492.420	2.470.202	287.443	6.878.486	40
15 Sept. 1915	2.457.208	2.414.203	205.759	5.570.674	48
23 Juli 1914	1.691.669	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
15 Sept. 1917	10.997.242	5.504.353	6.022.600	700.200
7 „ 1917	10.999.964	5.514.475	5.945.500	693.000
31 Aug. 1917	11.364.610	5.890.583	5.753.300	657.000
23 „ 1917	11.066.859	5.874.854	5.547.700	551.100
15 Sept. 1916	7.554.055	3.466.808	2.122.500	254.600
15 Sept. 1915	5.152.442	2.009.317	1.040.000	151.000
23 Juli 1914	750.892	943.964

III. BANK VAN FRANKRIJK.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

Van 6 Aug. 1914 tot 28 Jan. 1915 werden geen staten gepubliceerd. De met * geteekende posten komen eerst sedert 28 Jan. 1915 in den weekstaat voor. De biljetten zijn sedert den oorlog niet inwisselbaar.

(In duizenden francs.)

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	* Te goed in het Buitenland	* Buitgew. voorsch. af d. Staat
20 Sept. '17	5.317.556	2.037.108	260.135	729.535	11.350.000
13 „ '17	5.315.715	2.037.108	259.516	714.940	11.300.000
6 „ '17	5.313.880	2.037.108	260.085	668.111	11.300.000
30 Aug. '17	5.311.827	2.037.108	260.019	710.085	11.200.000
21 Sept. '16	4.826.723	—	338.040	652.540	8.500.000
23 Sept. '15	4.500.074	—	366.156	973.343	6.600.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	* Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren.	Rek. Crt. Staat
	570.729	1.164.352	1.099.416	20.956.056	2.723.200	32.373
546.973	1.165.469	1.106.468	20.837.170	2.629.378	14.869	
560.050	1.170.216	1.119.145	20.857.243	2.663.750	45.193	
598.435	1.170.372	1.102.157	20.568.913	2.782.775	15.244	
371.288	1.390.351	1.175.044	16.653.451	2.180.615	123.191	
249.574	1.994.801	587.367	13.309.596	2.587.619	118.128	
1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.560	

IV. RUSSISCHE STAATSBANK.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In miljoenen Roebel).

Data n. st.	Goud	Te goed i/h buitenland	Zilver	Schatkistbiljetten	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Courant
14 Sept. '17	1.293	2.304	130	12.354	1.942	15.398	2.665
5 „ '17	1.294	2.308	127	12.159	1.739	14.981	2.697
29 Aug. '17	1.298	2.308	120	12.037	1.680	14.676	2.614
21 „ '17	1.297	2.308	124	11.928	1.737	14.435	2.634
12 Sept. '16	1.552	2.055	93	4.420	845	7.122	1.544
14 Sept. '15	1.589	52	28	2.423	1.264	4.211	1.371
21 Juli '14	1.601	144	74	757	1.634	1.099

V. SOCIÉTÉ GÉNÉRALE DE BELGIQUE.

OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden francs.)

Data	Metaal incl. buitenl. saldt	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. saldt
20 Sept. '17	441.194	90.287	480.000	98.885	1.013.858	86.363
13 „ '17	433.983	90.180	480.000	101.758	1.011.364	84.454
6 „ '17	424.939	90.075	480.000	95.990	991.517	89.381
30 Aug. '17	425.763	89.949	480.000	95.814	992.168	89.392
21 Sept. '16	332.084	71.989	480.000	48.032	800.424	123.928
23 Sept. '15	137.373	24.020	400.000	43.638	449.892	156.300

VI. VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

In werking getreden op 16 November 1914.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(In duizenden dollars.)

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
10 Aug. '17	1.370.942	494.741	52.500	53.117	549.244
3 „ '17	1.367.673	477.235	52.500	53.709	540.785
27 Juli '17	1.362.263	443.260	52.500	51.789	534.015
20 „ '17	1.380.020	435.580	52.500	50.301	534.226
11 Aug. '16	529.010	163.937	—	11.127	153.228

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Dekkingpercentage Deposito's ¹⁾	Percent. Gouddekking circulatie
10 Aug. '17	284.019	1.374.828	57.970	79.3	90.1
3 „ '17	305.131	1.393.974	57.881	79.1	88.2
27 Juli '17	333.556	1.424.850	57.825	78.8	83.0
20 „ '17	359.111	1.519.677	57.723	78.1	81.5
11 Aug. '16	108.971	597.608	55.130	—	—

¹⁾ Verhouding tusschen: goud, zilver etc., uitgezonderd het voor de dekking der F. R. Notes gereserveerde goud, en: netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

VEREENIGDE NEW YORKSCHE BANKEN EN TRUST MAATSCHAPPIJEN.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE POSTEN.

(Gemiddelden in duizenden dollars.)

Data	Reserve	Deposito's	Circulatie	Beleeningen en disconto's	Surplus Reserve
22 Sept. '17	550.560	3.693.750	31.830	3.874.970	85.320
15 „ '17	541.070	3.718.140	31.630	3.808.280	75.770
8 „ '17	505.770	3.712.990	31.330	3.850.650	50.050
1 „ '17	527.800	3.766.520	30.870	3.849.410	62.540
23 Sept. '16	667.250	3.438.940	31.210	3.307.290	103.500
25 Sept. '15	691.780	2.922.760	36.640	2.734.380	208.760
25 Juli '14	467.880	1.958.320	41.730	2.057.570	26.170 ¹⁾

¹⁾ Op basis van 25 % van alle deposito's.

BANKSTATEN,
KWARTAALSGEWIJZE OPGENOMEN.
I. BANK VAN ITALIE.
(In millioenen Lires.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
10 Aug. 1917	835,2	65,1	219,7	935,5	4632,9	898,7
31 Juli 1917	834,9	65,1	219,9	916,8	4595,0	908,8
20 " 1917	834,8	65,4	219,4	903,6	4532,8	897,1
10 " 1917	834,6	65,7	220,5	940,2	4544,9	1073,8
30 Juni 1917	833,7	66,1	219,8	975,5	4466,8	1075,5
20 " 1917	834,5	66,1	220,2	913,2	4228,5	872,3
10 " 1917	834,4	65,1	219,9	854,3	4154,5	785,1
31 Mei 1917	833,4	65,9	219,8	881,2	4114,5	802,6
20 " 1917	834,1	64,9	220,4	890,4	4050,5	830,8
10 " 1917	843,0	65,0	219,7	910,4	4032,7	804,4
10 Aug. 1916	952,8	92,6	218,5	686,1	3418,8	739,2
10 Aug. 1915	1147,4	115,4	197,6	926,7	279,7	708,0
20 Juli 1914	1106,5	90,4	203,9	632,5	1661,1	272,8

II. BANK VAN SPANJE.
(In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen 1)	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
8 Sept. 1917..	1863,3	734,2	630,5	729,5	2631,8	937,4
1 " 1917..	1833,8	741,4	629,4	736,9	2606,3	925,8
25 Aug. 1917..	1811,9	741,8	630,8	730,6	2592,5	932,8
18 " 1917..	1774,4	738,6	628,6	733,1	2591,4	896,3
11 " 1917..	1741,3	739,2	641,8	732,8	2596,7	864,6
4 " 1917..	1717,9	742,6	641,6	741,0	2584,8	850,1
28 Juli 1917..	1661,2	749,9	645,0	744,1	2552,7	827,4
21 " 1917..	1634,3	748,7	641,7	756,3	2549,2	815,2
14 " 1917..	1610,5	747,0	643,0	773,5	2354,2	807,8
7 " 1917..	1581,3	748,2	641,1	785,4	2526,5	798,4
30 Juni 1917..	1574,3	755,6	646,3	752,5	2477,4	787,9
23 " 1917..	1542,2	757,0	645,0	766,3	2457,5	786,1
16 " 1917..	1508,7	754,2	641,2	776,3	2447,7	782,2
9 " 1917..	1484,9	752,3	640,4	782,7	2443,7	774,8
9 Sept. 1916..	1158,9	754,1	494,4	700,2	2247,1	780,4
11 Sept. 1915..	733,9	737,0	494,4	767,4	2021,4	662,6
24 Juli 1914..	543,5	729,8	783,8	494,4	1919,0	497,9

1) Inclusief de schuld van de schatkist in rek.-crt.

III. ZWITSERSCHER NATIONALE BANK.
(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Zilver	Darlehens-kassenscheine	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
15 Sept. 1917..	342,5	53,6	8,5	242,9	534,3	130,9
7 " 1917..	342,9	53,5	8,2	243,2	534,4	131,5
31 Aug. 1917..	343,1	53,4	7,6	232,9	537,8	117,2
23 " 1917..	343,4	54,3	7,7	221,3	508,0	137,3
15 " 1917..	343,7	53,7	7,7	268,8	515,0	177,3
7 " 1917..	344,1	52,5	7,2	243,6	525,8	149,0
31 Juli 1917..	339,3	52,6	6,5	242,5	534,5	132,6
23 " 1917..	339,7	53,3	6,5	187,7	506,4	104,9
15 " 1917..	339,9	52,5	6,0	216,6	515,6	127,3
7 " 1917..	340,2	51,7	5,8	209,5	529,0	111,7
30 Juni 1917..	340,5	52,1	5,8	216,8	540,2	102,9
23 " 1917..	340,5	53,0	5,7	205,5	500,1	123,9
15 Sept. 1916..	289,8	56,9	8,2	197,3	431,0	149,3
15 Sept. 1915..	241,9	60,9	15,4	140,8	405,6	76,9
23 Juli 1914..	180,1	18,9	..	107,8	267,9	50,7

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARKE.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Zilver	Vorderingen op het buitenl.	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
31 Aug. 1917..	194,3	2,8	41,2	181,6	287,1	115,2
31 Juli 1917..	195,1	2,7	41,8	165,5	289,3	97,4
30 Juni 1917..	197,3	2,5	44,4	152,7	304,2	71,7
31 Mei 1917..	179,9	2,4	43,9	147,1	298,6	51,3
31 Aug. 1916..	161,1	4,2	55,3	120,7	249,5	61,8
31 Aug. 1915..	107,0	5,6	52,4	68,5	203,3	4,6
30 Juni 1914..	75,6	6,6	19,8	95,6	159,8	4,8

V. ZWEEDSCHE RIJKSBANK.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorderingen op het buitenl.	Staatsfondsen	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
15 Sept. 1917..	204,5	137,9	53,9	184,1	478,8	108,4
8 " 1917..	204,5	143,7	54,2	190,7	473,6	117,3
1 " 1917..	204,5	139,7	60,8	193,6	474,7	135,2
25 Aug. 1917..	204,6	136,6	61,5	175,2	434,5	148,4
18 " 1917..	204,6	132,6	61,7	177,3	439,7	148,6
11 " 1917..	204,6	132,9	61,8	178,3	439,8	149,0
4 " 1917..	204,6	130,3	69,2	173,4	445,4	135,8
28 Juli 1917..	204,6	131,1	69,6	159,7	424,6	144,1
21 " 1917..	204,6	130,3	69,7	173,5	430,6	150,5
14 " 1917..	202,6	129,6	70,1	158,1	434,7	143,8
7 " 1917..	202,7	133,4	90,5	148,7	444,5	133,7
30 Juni 1917..	202,7	137,0	91,2	133,4	466,0	113,8
23 " 1917..	202,7	132,2	91,2	118,4	433,5	106,8
16 " 1917..	202,8	127,5	76,4	139,0	438,2	111,3
9 " 1917..	202,9	131,1	58,0	144,1	434,1	100,9
2 " 1917..	202,9	131,3	58,4	157,7	442,0	122,3
26 Mei 1917..	203,0	132,6	58,4	150,2	416,1	123,4
19 " 1917..	203,0	126,1	58,9	157,5	422,7	127,2
12 " 1917..	203,1	127,4	59,1	167,2	427,2	129,6
5 " 1917..	203,0	122,9	56,7	166,4	433,3	120,7
16 Sept. 1916..	171,5	160,4	67,8	67,3	349,2	99,7
18 Sept. 1915..	113,4	102,8	47,3	90,9	281,7	64,4
25 Juli 1914..	105,8	115,6	28,0	92,4	206,2	68,2

VI. BANK VAN NOORWEGEN.
(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Vorderingen op het buitenl.	Effecten	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rek. Crt.
15 Sept. 1917..	129,6	73,3	12,8	287,9	298,9	144,1
7 " 1917..	129,6	75,8	12,8	289,6	299,5	151,4
31 Aug. 1917..	129,7	73,0	12,8	301,4	300,1	158,6
22 " 1917..	129,7	78,3	12,8	289,1	294,1	156,0
15 " 1917..	129,7	75,5	12,8	282,4	292,8	147,8
7 " 1917..	129,8	75,9	12,8	285,3	296,7	149,7
31 Juli 1917..	129,8	77,1	12,8	281,5	293,6	149,3
23 " 1917..	129,8	85,8	12,8	275,7	293,1	143,8
16 " 1917..	129,8	85,2	12,8	285,6	298,5	149,0
7 " 1917..	129,9	87,7	12,8	271,6	301,6	133,1
30 Juni 1917..	129,9	77,8	12,8	272,3	295,5	142,5
22 " 1917..	128,9	75,0	12,7	247,4	279,7	134,9
15 Sept. 1916..	114,0	111,8	13,9	109,5	224,5	78,2
15 Sept. 1915..	62,0	67,6	14,1	71,2	142,0	26,7
22 Juli 1914..	52,4	65,7	8,9	79,3	120,8	10,7

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 24 September 1917.

De stem des Pausen belooft nog wel niet gelijk te worden aan die eens roependen in de woestijn, waar de woordenschel verklint in de onafzienbare verten, doch zeer veel weerklink heeft zij ook nog niet gevonden. Behalve het antwoord der Centrale Mogendheden, dat — hoewel geen enkele verrassende mededeeling inhoudende, toch in ieder geval, zooals ook te verwachten was, een zeer tegemoetkomende houding aanneemt — is eigenlijk geen enkel geluid uit het andere kamp geruststellend geweest. Vooral Frankrijk heeft een bitteren toon laten hooren, waaruit wel heep duidelijk naar voren komt, dat daar, te lande een zeer scherp uitgesproken verlangen naar een voortzetten van den strijd tot een glorieus einde bestaat.

Toch hebben al deze besprekingen ten gevolge, dat in den boezem der volkeren zelve de vredes-idee meer wordt besproken, dat men de leidende organen overtuigt van de noodzakelijkheid van den vrede, ook al is deze niet z66, als men zich gaarne bij den aanvang van den strijd, en soms ook nu nog, heeft voorgesteld. De nood der tijden wordt dan ook voortdurend nijpender en klemmender. Uit de onlangs verschenen „millioenen-nota" van onzen Minister van Financiën is dit, wat ons land aangaat, reeds duidelijk naar voren gekomen en nu behooren wij nog tot de naties, die slechts de middellijke kosten te dragen hebben. Hoe sterk overigens de lasten op de gansche menschheid drukken, blijkt uit de voortdurend hooger stijgende index-cijfers. Voor einde Augustus 1917 beloopt deze een totaal van 5658 tegen slechts 2565 bij het begin van den oorlog.

Het is alleen reeds uit deze cijfers begrijpelijk, dat men allerwege naar het einde van den oorlog snakt. Het verlossende woord echter is nog steeds niet gesproken en de wereld staat aan den aanvang van den vierden oorlogswinter. Op de internationale beurzen oefent dit vooruitzicht over het algemeen geen stimuleerenden invloed uit. Het Deutsche en Oostenrijksch-Hongaarsche antwoord op de nota van den Paus, tezamen met de totaal afwijzende houding van Minister Ribot, had veeleer een matte tendenz op de beurs te Berlijn tengevolge. De handel bleef uitermate beperkt en limeerde zich bijna uitsluitend tot die waarden, die op zich zelve aanleiding tot een koersbeweging in de ééne of in de andere richting konden geven. Tot deze behoorden wel in de eerste plaats aandelen „Bismarckhütte” in verband met de uiterst gunstige balans dezer onderneming; niettegenstaande de enorme afschrijvingen, welke zijn toegepast, kon b.v. het bank-tegoed tot het dubbele bedrag van het vorig jaar stijgen. Ook aandelen „Deutsch-Luxemburg” waren voorbijgaand tot hoogerè prijzen gezocht. Als gezegd trad echter spoedig een zeer lustelooze stemming in, waaraan zich alleen de waarden van enkele brouwerij-ondernemingen konden onttrekken. Van petroleum-fondsen konden zich de ook aan onze beurs goed bekende aandelen Steaua Romana eenigszins in de belangstelling van het publiek verheugen, vermoedelijk in verband met de uiterst geanimeerde stemming, die hier te lande voor petroleum-soorten in het algemeen bestaat. Mexicaansche waarden bleven zeer vast, in verband met de nog voortgang hebbende stijging van den zilverbij, welke beweging het land met een bijna revolutionair tempo naar den vooruitgang dringt. Bij ontstentenis van zaken wordt dan ook aan de Berlijnsche beurs zeer veel aandacht aan deze zilverbeweging gewijd; men spreekt zelf reeds van de mogelijkheid van oprichting van „Silber-ankaufstellen”, in navolging van de goud-verzameling, die reeds langen tijd in werking is. Volgens berekeningen van professor Lassar-Cohn uit Königsberg, vóór eenige dagen in de Weserzeitung verschenen, zou men op deze wijze 500.000 K.G. zilver, tot nu toe als dood kapitaal in de huishouding aangewend, kunnen verzamelen. Indien dit cijfer werkelijk op een juiste taxatie berust, zou het Deutsche Rijk bij de inzameling tot de tegenwoordige prijzen over een nieuw devisa-materiaal van 150 miljoen Mark kunnen beschikken, hetgeen niet weinig tot een herstel der valuta, althans een tijdelijk herstel, zou kunnen bijdragen. De mogelijkheid, dat het tot een dergelijke maatregel zal komen, moet niet als denkbeeldig worden beschouwd, daar de prijs van het zilver nog geen enkele neiging tot daling vertoont en men derhalve met een vrij stabiele basis rekening kan houden. Op het oogenblik is de prijs te Londen circa 50 d. per ounce standard (d.i. 31,1 gram met een gehalte fijn van 925/1000) tegen 263/4 d. in het begin van het vorig jaar. De oorzaak van deze buitengewone prijsverheffing ligt wel voornamelijk in de sterk verminderde productie, samengaande met een groeiende vraag en aan deze verhouding van consumptie en voortbrenging zal, althans zoolang de krijg voortduurt, niet veel veranderd kunnen worden. Zoo zien wij voortdurend op ander gebied den sterken, alles omverwerpenden invloed van den wereld-oorlog; de „Umwertung aller Werte” is nog in vollen gang.

De beurs te Londen heeft grootendeels den invloed ondervonden van de gebeurtenissen in Rusland; de verkoopdrang van Russische waarden is dan ook op sommige dagen enorm geweest. Hierbij valt op te merken, dat niet in de eerste plaats staatsfondsen, doch veeleer industriële waarden werden aangeboden. Interventie op de wisselmarkt had echter in het midden der week een betere stemming tengevolge; een uitzondering vormden nochtans spoorwég- en stedelijke leeningen, waarvoor geen vraag van beteekenis zich voordeed.

In verband hiermede was ook de Engelsche oorlogslening ietwat aangeboden, hoewel hier toch voldoende steun optrad. Van buitenlandsche staatsfondsen waren Brazilianen aangeboden, daarentegen Chineesche en Japanse soorten sterk gevraagd; de eerste in nauwe aansluiting aan den hoogen zilverbij, welke voor China met zijn zilveren standaard een enorme verbetering van zijn handels-balans beteekent (immers wordt het totaal der exporten, zelfs bij gelijkblijvende hoeveelheid goederen, zeer veel grooter), de tweede in verband met de aankopen, die de Japanse Regeering nog steeds in de obligaties der Tabakslening doet uitvoeren. Petroleum- en rubberwaarden waren mede betrekkelijk in vaste houding, evenals de papieren der Broken-Hill-groep. Daarentegen waren Zuid-Afrikaansche mijnwaarden sterk aangeboden, als gevolg van den depri-meerenden invloed, die van de ongunstige resultaten der East-Rand Mine uitging. De aandelen van deze onderne-

ming, die in den bloeitijd tot £ 11 zijn gestegen, zijn thans teruggelopen tot 5 1/2 shilling, daar men een stopzetten van de werkzaamheden aan de mijn tegemoet ziet.

Een kleine sensatie werd op de Londensche beurs nog te voorschijn geroepen door het verbod van handel, namens het Ministerie van Financiën, in aandelen Cheffers Gold Mining. Een reden hiervoor werd niet opgegeven; de koers was inmiddels bij levendige omzetting reeds van 2 sh. 9 d. tot 1 sh. 4 1/2 d. teruggelopen. Een gebeurtenis van beteekenis is nog het besluit van het bestuur der beurs om de provisie op de omzettingen, vooral van de laag-genoteerde waarden, te verhoogen; in het vervolg zal ook bij ruil-operaties zoowel aan de koop- als aan de verkoopzijde provisie in rekening worden gebracht.

De beurs te Parijs, hoewel natuurlijk ook onder den invloed van de Russische gebeurtenissen, ondervond toch vrij grooten steun. De vraag voor 3 pCt. Fransche rente is eenigszins afgenomen, daartegen is de 5 pCt. rente beter gevraagd. Bank-aandelen zijn over het algemeen vast, hoewel ook hier uitzonderingen aan te wijzen zijn; zoo hebben b.v. aandelen Banque de l'Algérie, niettegenstaande de zeer gunstige economische omstandigheden van het land, een dertigtal francs gereageerd.

De markt te New York is als regel onder zwaren verkoop-druk geweest. Weliswaar heeft de vaststelling van den koperprijs op 23 1/2 dollarcent per pond f. o. b. New York een eenigszins opwekkenden invloed gehad, doch lang heeft deze zich niet kunnen handhaven. Men is te veel onder den indruk van de enorme oorlogslasten, die opgebracht moeten worden en ziet met bezorgdheid de toekomst van handel en industrie tegemoet. Reeds werd weder een oorlogscrediet van 11 milliard dollar door het Congres aangenomen; de plaatsing van dergelijke enorme bedragen zal ongetwijfeld realisatie van andere waarden tengevolge hebben, zoodat ook de marktpositie een woordje begint mede te spreken. Het is wel merkwaardig, dat de oorlog van de Vereenigde Staten zelve, die steeds werd voorgesteld als de stimulans bij uitnemendheid voor het zakenleven in zijn meest-vertakten omvang, thans zulk een geduchte rem voor een gezonden vooruitgang blijkt te zijn.

Te onzent was de markt voor Nederlandsche Staatsfondsen vast gestemd; de geldmarkt heeft geen invloed ondervonden van de stortingen op de Nederlandsch-Indische leening, noch van de buitengewoon groote omzettingen op de markten voor locale waarden; wel een bewijs voor de gezonde monetaire verhoudingen in ons land. Russische waarden sloten zich natuurlijk nauw aan de daling in de Roebel-valuta aan; doch ook het herstel maakten zij mede, zoodat per saldo de vorige koersen ongeveer weder bereikt zijn. Mexicaansche fondsen vertoonden hetzelfde beeld als op de buitenlandsche beurzen; de hoop, dat het land binnenkort tot hervatting der rentebetaling op de staats-schulden zal kunnen overgaan en het feit, dat — mocht dit geschieden — de hooge zilverbij een aantrekkelijken koers voor de coupons zal opleveren, heeft in de afgelopen week velen er toe gebracht aankopen voor speculatieve belegging te effectueeren. Ook in Oostenrijksche Kronenrente werden dergelijke kooporders uitgevoerd, zoodat ook dit fonds per saldo een verbetering kan aantoonen.

		18 Sept.	21 Sept.	24 Sept.	Rijzing of daling.
5	% Ned. W. Schuld	100 3/4	100 11/16	100 11/16	— 1/16
4 1/2	% „ „ „	1916 101 7/16	101 1/4	101	— 7/16
4	% „ „ „	1916 94 3/4	94 7/16	94 3/16	— 7/16
3 1/2	% „ „ „	82 3/4	82 3/4	82 1/4	— 1/4
3	% „ „ „	72 3/4	72 13/32	72 1/4	+ 1/8
2 1/2	% Cert. N. W. S.	61 7/8	61 3/8	61 1/8	— 3/4
5	% Oost-Indië 1915	101 1/8	101	101 1/8	—
4	% Hongarije Goud	38 1/16	40 1/4	40 1/4	+ 2 3/16
4	% Oost. Kr.r. Jan./Juli	36 3/16	38 1/8	38 3/16	+ 1 1/8
5	% Rusland 1906	68	68	65	— 3
4 1/2	% Iwangor. Domb. 1/8	61 1/8	62	61 1/4	— 1/16
4	% Rusland Cons. 1880 1/8	50	50	51 13/16	+ 1 13/16
4	% Rusl. bij Hope & Co. 1/8	52	52 7/16	52 15/16	+ 15/16
4	% Servië 1895	48 15/16	49 3/8	49 3/8	+ 7/16
4 1/2	% China Goud 1898	66 3/4	66 3/4	66 3/4	—
4	% Japan 1899	67 1/4	67 1/4	67 1/4	—
4	% Argent. Buitel. £100	67 3/8	64 7/8	64 1/2	— 2 7/8
5	% Brazilië 1895	67 3/8	65 7/8	66 3/8	— 3/4
5	% Brazilië 1913	65 3/16	65 3/16	65 3/16	—

Van de locale waarden stonden *scheepvaart-aandelen* aan de spits der belangstelling. Reeds langen tijd was een sterke drang naar deze zijde der markt op te merken geweest; de opgaande beweging van de waarden der Indische lijnen heeft de aandacht op de geheele afdeling gevestigd. Zooals vaker geschiedt, gingen de aankopen gepaard met allerlei geruchten die een verhoogen koers der aandelen zouden kunnen

wettigen, de geruchten konden tot op dit moment geen bevestiging vinden; vast staat echter, dat in aandelen H. A. L. op zeer groote schaal aankoop-orders voor buitenlandsche rekening zijn uitgevoerd. Een en ander ging samen met mededeelingen, als zouden de in Amerikaansche havens liggende neutrale schepen voor de kustvaart worden gerequireerd, terwijl in de allerlaatste dagen de kolen-regeling met de Engelsche Regeering (bij het totstandkomen waarvan aan het opleggen van tal van Nederlandsche bodems een einde zou komen) niet naliet een fascinerende werking uit te oefenen. Hierbij kwamen diverse berekeningen omtrent de te behalven winsten een rol spelen, waarvan ook de jonge, onlangs aan onze beurs geïntroduceerde reederijen als Bestevaër, Groningen, H. A. A. S. enz. in meer of minder sterke mate konden profiteren. In de laatste dagen traden, in aansluiting aan de algemeen uiterst gunstige opvattingen, behalve courante waarden als Kon. Stoomboot Mij. ook minder verhandelde soorten als Hollandsche Stoomboot en Noordzee meer op den voorgrond; naar verluidt, zouden deze ondernemingen een regelmatige vaart op de Noordzee onderhouden.

In de afdeling voor *Petroleumwaarden* waren aanvankelijk de vredesgeruchten oorzaak, dat vooral de Roemeense soorten op vrij groote schaal uit de markt werden genomen. De interesse van het publiek brak zich het eerst baan voor aandelen Geconsolideerde Petroleum, spoedig gevolgd door Orion en Internationaal Roemeense. Bij de verdere ontwikkeling van het vredes-aspect echter trad een keer in de markt, waardoor natuurlijk in de eerste plaats aandelen Geconsolideerde te lijden hadden, daar deze in het eerste gelid der voorafgaande koersverheffing hadden gemarkeerd. Toch nam de daling geen groote proporties aan en werd de markt spoedig door nieuwe aankopen gesteund. Men is van meening, zooals wij trouwens reeds hierboven releveerden, dat het einde van den krijg toch naderende is en ontdekt tusschen de regels der diplomatieke antwoorden en bescheiden steeds weder uitdrukkingen en woorden, die met wat goeden wil het traditioneele strootje kunnen vormen, waaraan de drenkeling in den maalstroom der wereldgebeurtenissen zich kan vastklampen. Ook voor aandelen Perlak is de belangstelling in bescheiden mate weder ontwaakt in verband met de pleidooien inzake de bekende transactie met de Zuid-Perlak, waaromtrent de uitspraak op 24 November a.s. zal plaats vinden. Koninklijk Petroleum eenigszins aangeboden.

Cultuurwaarden bleven iets in reactie, hetgeen eerder moet worden toegeschreven aan gebrek aan vraag, dan aan aanbod. Dit blijkt ten duidelijkste uit de zeer geringe omzetten en uit de moeilijkheid tegen de genoteerde lagere koersen meer dan een enkel stuk op te nemen.

Daarentegen bleef de afdeling voor *Handels-ondernemingen* zeer vast gestemd. Aandelen Stokvis sluiten heden 15 pCt. boven den koers van de vorige week; op den koers van 515 pCt. bestond nog goede vraag. In aansluiting hieraan konden aandelen v. d. Linde-Teves ook aanmerkelijk monteeren en ontstond mede voor aandelen Tels, Van Nierop en Hollandsche-Transatlantische Handelsvereniging een opgewekte stemming. Deels tot deze, deels tot de hiervoren genoemde rubriek der cultuurwaarden behorend, verlaten ook aandelen Insulinde Cultuur Syndicaat de berichtperiode op hooger peil en in goede tendens.

Voor *Tabakken* ontstond voornamelijk in het begin der week een levendige vraag, welke werd ingeleid door de publicatie der emissie van 700 aandelen à f 1000 der Deli-Maatschappij à 350 pCt. Vooral de handel in claims (van welke 12 stuks benodigd waren ter inschrijving op één nieuw aandeel) vond plaats bij levendige omzetten. Tegen het slot der week werd de geanimeerde stemming verder gestuwd door de gunstige opbrengstprijzen, welke voor de Sumatra-tabak in de inschrijving van 21 September j.l. werden behaald. Met name worde hier vermeld het aandeel Senembah.

Inheemse *industriële waarden* hebben de verloren belangstelling nog niet hervonden; de voorziening met kolen is nog te vaag, dan dat men op de onzekere vooruitzichten iets durft te entameeren. Enkele soorten echter, als Jurgens' Vereenigde Fabrieken hebben een vaste markt.

Rubber-aandelen eerder iets aangeboden, zonder handel van eenige beteekenis.

	18 Sept.	21 Sept.	24 Sept.	Rijzing of daling.
Ned. Ind. Handelsbank	239	241 1/2	241	+ 2
Nederl. Handel Mij.	191 3/8	190	191 1/2	+ 1/8
Amst. Superfosfaatfabriek.	170 3/4	170 3/4	169 3/4	- 1
Insulinde Oliefabriek.	241	239 1/2	237 7/8	- 3 1/8
Ant. Jurgens' Ver. Fabrieken	290	290	295	+ 5
Philips' Gloeilampenfabriek	321	325 1/4	331	+ 10

	18 Sept.	21 Sept.	24 Sept.	Rijzing of daling.
R. S. Stokvis & Zonen	500	495	510	+ 10
CultuurMij. d. Vorstenlanden	223 3/4	224 3/4	222 3/4	- 1
Handelver. Amsterdam	476 1/2	468 1/2	470 1/2	- 6
Javasche Cultuur Mij.	369 1/2	362	359 3/4	- 9 3/4
Kon. Petroleum Mij.	544	548	545	+ 1
Amsterdam Rubber Mij.	231	228	230	- 1
Holland Amerika Lijn	373 1/2	398	423	+ 49 1/2
Kon. Hollandsche Lloyd	184	188 1/2	190	+ 6
Kon. Ned. Stoomboot Mij.	234	240 3/4	246 1/2	+ 12 1/2
Bothnia Vrachtvaart Mij.	334 11/16	334	348	+ 13 1/16
Deli Maatschappij	506	511	515 1/2	+ 9 1/2

De *Amerikaansche afdeling* trok, bij de zeer levendige omzetten op de locale markten, slechts weinig belangstelling. Het is echter opmerkenswaardig, dat de hausse-motieven, die op sommige dagen vanuit Wallstreet werden geseind, bijna geen weerklink vonden, terwijl daarentegen aan de factoren, die een neergaande beweging zouden kunnen wettigen, alle aandacht werd geschonden. Alleen Steels en Marinewaarden kunnen nog af en toe de herinnering aan de bewegelijke dagen van weleer wakker roepen; deze verlaten dan ook de berichtperiode op een iets hooger niveau, zooals onderstaand lijstje aantoonst.

	18 Sept.	21 Sept.	24 Sept.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry	71 7/8	72 9/16	72 7/8	+ 1
Anaconda Copper	150 7/16	151 1/2	151 3/4	+ 1 5/16
Un. States Steel Corp.	103 11/16	106 11/16	106 23/32	+ 2 25/32
Atchison Topeka	98 1/2	98 1/2	99 7/16	+ 1 5/16
Southern Pacific	91 7/8	91 1/8	91 1/8	- 3/4
Union Pacific	134 1/2	135	135 1/4	+ 3/4
Int. Merc. Marine afgest.	28 11/32	30 3/32	30 3/32	+ 1 1/16
" " " " prefs	84 5/16	87 1/2	87 7/32	+ 2 25/32

De geldmarkt blijft, als gezegd, bij voortdoring ruim; prolongatie circa 2 1/2 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

24 September 1917.

Tarwe. Over de tarwemarkt der afgelopen week valt weinig nieuws te melden. De markten der Vereenigde Staten hebben door de vele Regeeringsvoorschriften hare vrijheid van beweging grootendeels ingeboet en de prijzen toonen weinig verandering. De aanvoeren van den nieuwen oogst toonen wel eenige neiging tot toename, doch blijven nog klein. Waarschijnlijk werkt de uitbreiding der voor het nieuwe seizoen met wintertarwe te bezaaien oppervlakte daartoe mede, daar zij de toch reeds schaarsche arbeidskrachten bezig houdt zonder voldoende tijd te laten voor het dorschen en ter markt brengen van de juist geogste tarwe. Bovendien behoeft de boer niet te vreezen voor prijsdaling, nu hem een minimum-prijs is verzekerd en hij vindt dus in den tegenwoordigen hoogen prijs der tarwe geen aanleiding om zich te haasten met het afleveren van zijn oogst. Hetzelfde geldt voor Canada, vanwaar de oogstberichten in den laatsten tijd weder zeer gunstig luiden.

In Argentinië wordt nu officieel toegegeven, dat het overschot van den laatsten tarweoogst grooter is dan eenige maanden geleden werd aangenomen. De Regeering heeft laten weten, dat voldoende tarwe in het land aanwezig is om de behoefte te dekken tot de nieuwe oogst disponibel is en dat zij dus niet de tarwe noodig heeft, welke de Britsche Regeering haar had te leveren in ruil voor de hoeveelheden, die deze laatste nog na de uitvaardiging van het Argentijnsche uitvoerverbod uit Argentinië had ontvangen. Zelfs worden in Argentinië door firma's, die beweren, dat veel meer tarwe in het land aanwezig is dan de Regeering nu aanneemt, pogingen aangewend om verlof tot uitvoer van nog 250.000 ton tarwe te verkrijgen. Toch schijnen reeds eenige ladingen Australische tarwe naar Argentinië onderweg te zijn, terwijl ook sprake is van uitvoer van Australië naar Noord-Amerika. De tarwe-voorraden, die in Australië zijn opgehoopt, zijn van zoo enorme omvang, — terwijl een groote nieuwe oogst die nog zeer sterk dreigt te zullen uitbreiden, te wachten is — dat het voor de hand ligt, dat in Australië uitgezien wordt naar mogelijkheden, om zich althans van een gedeelte van dien overvloed te ontdoen. Gehoopt wordt op meer scheepsruimte naar Europa gedurende de laatste maanden van het jaar, doch het is de vraag, of die hoop verwezenlijkt zal worden, zoo lang Noord-Amerika in staat zal zijn flinke hoeveelheden tarwe te verschepen en daardoor de beschikbare scheepsruimte meer productief te maken dan het ver verwijderde Australië, waarheen de reizen zoo veel meer tijd in beslag nemen. En het staken der verscheppingen van Noord-Amerika naar de neutrale landen,

welke volgens de laatste uit Amerika ontvangen berichten nog gedurende geruimen tijd achterwege schijnen te zullen blijven, stelt Noord-Amerika in staat, de behoeften der geallieerden in ruimere mate te dekken. Wel zijn de Noord-Amerikaansche tarwe-opbrengsten dit jaar, zooals bekend is, klein en de oude voorraden bijna geheel uitgeput, doch de Europeesche tarwe is juist geoogst en de voorraden buitenlandsche tarwe heeten in de geallieerde landen zeer groot te zijn. De behoefte is daar voorloopig dus niet zeer dringend en matige verschepingen van de Vereenigde Staten en Canada met ongeregelde kleine verschepingen uit Australië en Britsch-Indië kunnen daarin voorzien. Voor Australië is dat geen aangenaam vooruitzicht, doch verwacht mag worden, dat het Britsche Rijk een zijner belangrijkste onderdeelen wel te hulp zal komen, vóór de nood te hoog stijgt.

Geheel anders echter dreigt de positie van Argentinië te worden. De te velde staande tarwe, die in het einde van dit jaar zal worden geoogst, belooft nog steeds eene enorme opbrengst. Volgens een Argentijnsch blad, is het weder zoo gunstig alsof de landbouwers in de gelegenheid waren geweest de verdeling van regen en zonneshijn zelf te regelen. Weder wordt gesproken van de mogelijkheid van een overschot voor uitvoer van zes millioen ton. En wat zal met dien enormen tarwevoorraad moeten geschieden als de geallieerden niet in de noodzakelijkheid komen zich daarover te ontfemen? Indien het gebrek aan scheepsruimte in Argentinië na den oogst van zulk eene groote hoeveelheid tarwe, of zelfs nog indien de opbrengst belangrijk kleiner blijkt te worden, niet belangrijk verbeterd, zullen de gevolgen voor dat land, voor welks financiële positie de graanuitvoer van zoo groote beteekenis is, niet te overzien zijn. Hierin ligt binnen enkele maanden een sterk wapen in de hand der geallieerden tegen Argentinië. Hoe zullen zij dat wapen gebruiken? Aankopen door de neutrale landen, die toch ook sterk met gebrek aan scheepsruimte te kampen hebben, zouden weinig verlichting kunnen brengen. Ook voor Argentinië is het dus van groot belang als blijken zal, dat de Vereenigde Staten en Canada niet in staat zijn in een zoo groot gedeelte der behoefte van de geallieerden te voorzien als nu wel beweerd wordt.

Maïs, haver en gerst. Meer en meer schijnt vast te staan, dat van deze artikelen in het zoo juist begonnen seizoen overvloedige hoeveelheden beschikbaar zullen zijn. Vrijwel overal, zelfs in de meeste Europeesche landen, waar de tarweopbrengst zoo zeer door het ongunstige weder heeft geleden, geven de voedergranen eene bevredigende en in vele gevallen zeer groote opbrengst. Hierdoor zal de tarweschaaarschte waarschijnlijk een gedeelte harer scherpte verliezen, want zelfs als een gedeelte der voedergranen tot

brood wordt verwerkt, blijft nog voldoende voor veevoeder over. Voor de Europeesche neutralen is dat echter eene schrale troost, zoolang voor hen de aanvoer onmogelijk wordt gemaakt. Er schijnt sprake van te zijn, dat na 1 December de Vereenigde Staten beperkte hoeveelheden voedergraan en ook tarwe aan de neutrale landen zullen afstaan. Er heet namelijk berekend te zijn, dat die landen voldoende voorraden hebben om zich tot dien datum te behelpen. Het zal echter nog moeten blijken, of werkelijk de 1ste December ons verbetering zal brengen.

Buitenlandsche granen in Nederland.

Niet de minste verandering ten goede is ons in de afgelopen week ter oore gekomen. Slechts schijnt de Amerikaansche weigering om het door de neutralen gekochte graan te laten uitvoeren van een voorloopige, definitief te zijn geworden of althans voor geruimen tijd te blijven gelden.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
21 Sept. 1917..	nom.	120.-/	244.15/-	30.10/-	—
14 „ 1917..	nom.	120.-/	245.10/-	30.10/-	—
22 Sept. 1916..	nom.	116.-/	171.2/6	30.10/-	54.-/
24 Sept. 1915..	63/10	69.12/6	151.7/6	24.5/-	66.-/
20 Juli 1914..	51/4	61.-/	145.15/-	19.-/	21.10/-

PETROLEUM.

(Ontleend aan den „Petroleum Review” van 8 en 15 September).

Londen. De prijzen voor geraffineerde petroleum waren:

	31 Aug.	7 Sept.	14 Sept.
Water White	1 s. 4 1/2 d.	1 s. 9 1/2 d.	1 s. 9 1/2 d.
Standard White	1 s. 3 1/2 d.	1 s. 8 1/2 d.	1 s. 8 1/2 d.
2e destillaat	1 s. 3 d.	1 s. 8 d.	1 s. 8 d.

Deze prijsstijging van 5 d. kan met recht een record genoemd worden. Er heerscht aanzienlijke vraag naar dit artikel en de markt is zeer vast.

Smeerolie. De prijzen van smeerolie ondergingen bijna alle een stijging van £ 2 per ton.

	31 Augustus	7—14 September
	vanaf	vanaf
American pale	£ 25 tot £ 33	£ 27 tot £ 35
American red	£ 28 „ £ 33	£ 31 „ £ 35
American filt. cyl.	£ 31 „ £ 36	£ 33 „ £ 38
American dark.cyl.	£ 25,10 s. tot £ 29	£ 27,10 s. tot £ 31

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres *)		
	Tarwe Sept.	Mats Dec.	Haver Sept.	Tarwe Oct.	Mats Oct.	Lijnzaad Oct.
24 Sep. '17	220 3/4	120 3/4	61 1/8	—	9,50	22,40
17 „ '17	220 3/4	115 1/2	57 7/8	16,—	8,30	22,15
25 Sep. '16	154	87 1/2 2)	46 1/8	10,80	5,25	14,70 4)
24 Sep. '15	105 1/2	71 1/2 2)	38 3/4	11,65	4,65	11,05
24 Sep. '14	107	77 2)	47	10,20 2)	5,—	10,50 2)
20 Juli '14	82 1)	56 3/8 1)	36 1/2 1)	9,40 2)	5,38 2)	13,70 2)

1) per Dec. 2) per Sept. 3) offic. vastgestelde locoprijs 4) Per Nov.

*) De noteeringen van Buenos Ayres zijn van 22 en 15 Sept. 1917, 25 Sept. 1916, 22 Sept. 1915, 22 Sept. 1914.

Loco-prijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	24 Sept. 1917	17 Sept. 1917	25 Sept. 1916
Tarwe	588,— ¹⁾	588,— ¹⁾	425,— ¹⁾
Rogge (No. 2 Western) ..	nom.	nom.	nom.
Maïs (La Plata)	360,— ¹⁾	360,— ¹⁾	275,— ¹⁾
Gerst (46 lb. feeding)	360,— ¹⁾	360,— ¹⁾	360,— ¹⁾
Haver (38 lb. white clipped)	18,— ¹⁾	18,— ¹⁾	18,— ¹⁾
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad)	250,— ¹⁾	250,— ¹⁾	180,— ¹⁾
Lijnzaad (La Plata)	nom.	nom.	570,—

1) Regeeringsprijs.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor verbruik in Nederland.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	16—22 Sept. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	16—22 Sept. 1917	Sedert 1 Jan. 1917	Overeenk. tijdvak 1916	1917	1916
Tarwe	—	253.376	539.793	—	38.227	18.793	291.603	558.586
Rogge	—	8.465	17.139	—	—	525	8.465	17.664
Boekweit	—	2.314	10.032	—	—	500	2.314	10.532
Maïs	—	114.637	284.122	6.300	73.738	139.738	188.375	423.860
Gerst	—	30.600	86.244	—	11.886	9.929	42.486	96.173
Haver	—	12.399	41.360	—	27.269	6.368	39.668	47.728
Lijnzaad	—	8.322	81.762	—	7.560	39.000	15.882	120.762
Lijnkoek	—	34.078	113.554	—	27.985	5.735	62.063	119.289
Tarwemeel	—	19.988	16.570	—	3.051	—	23.039	16.570
AANVOEREN in tons van 1000 K.G. voor België.								
Tarwe	—	313.662	682.099	—	—	—	313.662	682.099
Maïs	—	12.335	68.262	—	—	—	12.335	68.262

Hoewel de laatste week de prijzen geen verandering aan-
wezen is een stijging spoedig te wachten.

Benzine.

	13 Juli	10 Aug.—31 Aug.	7—14 Sept.
No. 1	2 s. 10 ³ / ₄ d.	3 s. 3 d.	3 s. 11 ¹ / ₂ d.
No. 2	2 s. 9 ³ / ₄ d.	3 s. 2 d.	3 s. 10 ¹ / ₂ d.
No. 3	2 s. 8 ³ / ₄ d.	3 s. 1 d.	3 s. 9 ¹ / ₂ d.

Hierbij dient men in het oog te houden dat voor privé-
gebruik een belasting van 6 d. per gallon wordt geheven.
Bovendien zijn de prijzen in Schotland en Ierland 1 d. per
gallon hooger.

Terpentiin. De markt voor Amerikaansche terpentiin is zeer
levendig. De prijzen waren.

	31 Aug.	7 Sept.	14 Sept.
Loco	57 s. 3 d.	58 s. 6 d.	60 s. 3 d.
September/December ..	57 s. 9 d.	—	—
October/December	—	59 s. 3 d.	61 s. 3 d.
Januari/April	59 s. 9 d.	61 s.	63 s. 3 d.

Paraffine. De zuiver nominale noteeringen van paraffine
waren:

Smeltpunt	140°	7 ³ / ₄ d. per lb.
"	130—132°	7 " " "
"	125—127°	6 ¹ / ₄ " " "
"	118—120°	6 " " "

Liverpool. De toestand heeft geen verandering ondergaan.

Bakou. De markt voor ruwe olie vast. Noteeringen:
60 kopeken het poed. (officieelen prijs).

New York. De prijzen hebben geen verandering onder-
gaan. Alleen Pennsylvanian Crude is van \$ 3,10 tot \$ 3,50
per vat opgelopen.

Philadelphia. Standard White 10,35 c. per gallon.

WOL.

De berichten die van de Zuid-Amerikaansche markten
inkomen, duiden nog steeds niet op groote verandering. De
eerste zaken in nieuwe Merinos en Montevideo wol werden
afgedaan op basis van 11 en 12 gulden voor gewassen
soorten. Behalve Amerikaansche firma's zijn het inzonder-
heid de Japaners die een steeds stijgende belangstelling
voor de La Plata markten toonen.

Gedurende de periode 1 October 1916—30 Juni 1917 heb-
ben 65 % der totale verzendingen uit Argentinië en 72 %
van die uit Uruguay hun weg naar Noord-Amerika gevon-
den, waartegenover voor den oorlog dit land niet meer
dan omtrent 10 à 15 % van de Zuid-Amerikaansche pro-
ductie betrok.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons,
Manchester dd. 29 Augustus 1917.

Nu het nieuwe oogstseizoen nadert, zijn houders van
Amerikaansche katoen over het algemeen meer geneigd een
gedeelte van hun voorraden te realiseeren, voordat de nieuwe
aanvoeren de markt kunnen drukken. Hierdoor zijn prijzen
over het algemeen flauwer, terwijl ook de spotnoteeringen
in Amerika lager zijn. De prijzen te Liverpool zijn ongeveer
een penny per pond lager, hoewel de markt gisteren wat
vaster was op dekkingskopen in verband met het op 31
dezer te verwachten bureaubericht. Egyptische katoen is
ook weer lager, vooral in Alexandrië en over het algemeen
verwacht men, dat prijzen daarvan nog wel verder zullen
dalen.

Amerikaansche garens zijn ca. $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ pence per lb. ge-
daald, maar de drang om te verkoopen is wat verminderd,
omdat de meeste spinnerijen deze week door de jaarlijksche
vacantie stil staan. De vraag is niet verbeterd, en koopers
schijnen over het algemeen een afwachtende houding aan te
nemen en alleen voor directe behoefte te koopen. De export-
vraag bepaalt zich ook tot bepaalde soorten. De handel met
Holland heeft geheel opgehouden, nu er geen licences meer
worden afgegeven. Scandinavië koopt hoofdzakelijk garens
voor de tricotage met het oog op den a.s. winter, terwijl
Frankrijk in de markt is voor getwijnde garens. De Ooster-
sche markten toonen absoluut geen belangstelling en Cal-
cutta en Madras schijnen voorloopig geen Engelsche garens
meer noodig te hebben, terwijl Bombay waarschijnlijk reeds
voldoende gekocht heeft. Enkele Egyptische garens zijn
 $1\frac{1}{2}$ à 2 d. goedkooper, doch over het algemeen is de markt
slechts $\frac{1}{2}$ penny lager. Spinners schijnen over het algemeen
nog niet om orders verlegen te zijn, hoewel de markt zeer
onregelmatig is.

Koopers van manufacturen verwachten lagere prijzen, nu
katoen weer goedkooper is, maar fabrikanten zijn niet be-
reid lagere biedingen te accepteren, alvorens zij definitief
weten welke invloed de nieuwe maatregelen voor beperking

op hun productiekosten zullen hebben. Er is wel vraag van
Afrika, Zuid-Amerika en de Straits Settlements, terwijl ook
de Regeering geregeld orders plaatst, doch voor de groote
markten als Engelsch-Indië en China gaat absoluut niets
om.

Noteeringen voor Loco-Katoen.

(Middling Uplands.)

	21 Sept. '17	14 Sept. '17	7 Sept. '17	21 Sept. '16	21 Sept. '15
New York	24,70 c	21,80 c	21,35 c	16,15 c	11,25 c
Liverpool	17,82 d	16,90 d	17,25 d	9,54 d	6,43 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.

(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '17	Overeenkomstige perioden	
	tot 14 Sept. '17	1916-'17	1915-'16
Ontvangsten Gulf-Havens..	299	440	233
" Atlant. Havens	251	293	215
Uitvoer naar Gr. Britannië	335	300	93
" " 't Vasteland.	146	329	204
" " Japan etc...	—	—	—
Voorraden in duizendtallen	14 Sept. '17	14 Sept. '16	14 Sept. '15
Amerik. havens.....	513	537	802
Binnenland.....	258	398	484
New York	49	63	229
New Orleans	80	102	119
Liverpool	267	604	1088

JAVA KINABAST.

(Opgave van het Kina-Bureau).

De Unit-Limite voor den verkoop der Pharmaceutische
Basten voor de veiling van 4 October 1917 is vastgesteld op:
19,84 Cts. per $\frac{1}{2}$ K.G.

SUIKER.

Onze Bietsuikermarkt blijft in onveranderd kalme
stemming. Men raamt den a.s. suikeroogst in ons land op
ongeveer 200.000 tons, doch dient met de mogelijkheid
rekening gehouden te worden, dat een gedeelte der geogste
bieten voor veevoeder bestemd wordt.

F. O. Licht verwacht thans bij bestendiging van gunstig
weer voor Duitschland een minstens normalen oogst.
Intusschen blijft het nog te bezien of de geheele oogst ook
coulant afgewerkt kan worden. De fabrikanten trachten
eene verhooging van den suikerprijs te verkrijgen. De oogst
voor België wordt op 120.000 tons getaxeerd.

Engeland heeft van de onlangs gekochte 200.000 tons,
Mauritius-suiker 50.000 tons afgestaan aan Britsch-Indië,
alwaar de suikerconsumenten den verminderden
aanvoer uit Java, tengevolge van het uit de vaart nemen
der Britsche schepen op dat traject, zeer gedupeerd waren.
Intusschen blijft in Britsch-Indië nog een zeer groot veld
voor Javasuiker open en er zijn nu aanwijzingen, dat de
Nederlandsche Stoomvaartmaatschappijen ernstig overwegen
om de suikerindustrie te helpen en aan het vervoer naar
Britsch-Indische havens meer dan tot dusver bij te dragen.

Op Java was de markt onveranderd met slechts kleine
afdoeningen. Het wordt niet onmogelijk geacht, dat Engeland
spoedig meerdere belangstelling voor Javasuiker zal toonen,
waar in Amerika en Cuba dit jaar niets meer voor export
verkrijgbaar zal zijn.

In Amerika, waar de markt nu door de regeering ge-
controleerd wordt, bleven de noteeringen onveranderd. De
voorraden zijn zoowel in de V.S. als ook op Cuba zeer klein.
De vooruitzichten van den Louisiana- en den Amerikaan-
schen bietoogst zijn gunstig. De ontvangsten en versmel-
tingen in de laatste twee weken bedroegen resp. op 7 Sept.
68.000 tons en 52.000 tons en op 14 Sept. 43.000 tons en
60.000 tons, terwijl de voorraden op 14 Sept. beliepen
118.000 tons tegen 238.000 tons verleden jaar.

Cuba-statistiek:	1916/17	1915/16	1914/15
Ontv. der week tot 8 Sept.	13.000	5.355	11.000 tons
Totaal sedert 1 Dec. 1916	2.942.673	2.959.059	2.499.715 "
Exp. U.K. 1Jan.-11Aug.	665.455	473.955	275.438 "
" Frankrijk 11 "	55.188	118.629	5.895 "
V.S.exp.geraff. 1.,-22 "	281.487	449.367	211.016 "

De Cubaansche regeering publiceerde een raming van den
volgenden oogst van 3.500.000 tons, doch de ervaring heeft
geleerd, hoe onbetrouwbaar dergelijke vroege ramingen zijn.

Op de Philippijnen heeft de oogst 170.000 tons be-

dragen tegen 240.000 tons verleden jaar, doch de afscheppingen worden dit jaar ook daar zeer belemmerd door gebrek aan scheepsruimte, zoodat de voorraden aanmerkelijk grooter zijn dan gewoonlijk.

De vooruitzichten voor den oogst in Australië blijven gunstig en men spreekt nu van eene mogelijke opbrengst van 340.000 tons, zoodat dit land ruim voldoende zal hebben voor eigen consumptie.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per October	Londen			New York % Centrifugals.
		Tates Cubes No. 1	White Javas fob.	Americ. Granu- lated fob.	
21 Sept. 1917 ..	f —	53/9	—	—	6,90
14 „ 1917 ..	—	53/9	18/6	34/6	7,02
21 Sept. 1916 ..	„ 25 ³ / ₃₂	47/1 ¹ / ₂	—	—	5,77
21 Sept. 1915 ..	„ 18 ²³ / ₃₂	31/-	20/-	18/9	—
21 Juli 1914 ..	„ 11 ¹³ / ₃₂	18/-	—	—	3,26

KOFFIE.

(Uit het Mailbericht van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
22 Sept. 1917	443.000	4925	2.721.000	4900	12 ¹⁷ / ₃₂
15 „ 1917	361.000	4975	2.585.000	4900	12 ²⁷ / ₃₂
6 „ 1917	321.000	4975	2.504.000	4900	12 ²⁷ / ₃₂
22 Sept. 1916	409.000	6525	2.371.000	6700	12 ⁹ / ₈

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
22 Sept. 1917....	92.000	756.000	292.000	3.462.000
22 Sept. 1916....	72.000	642.000	342.000	3.616.000

RUBBER.

De markt is in de afgelopen week onveranderd gebleven. De stemming was echter niet zoo vast en prijzen toonden eenige neiging tot dalen; de noteeringen handhaafden zich echter en de week sluit op dezelfde prijzen:

Prima Hevea Crêpeloco/Sept. 2/10	einde vorige week	2/10
Oct./Dec.	2/10 ³ / ₄	„ „ „ 2/11
Jan./Juni.	2/11 ¹ / ₂	„ „ „ 3/-
Hard cure fine Para	3/2 ¹ / ₂	„ „ „ 3/3

VERKEERSWEZEN.

SCHEEPVAART.

22 September 1917. Vrachtnoteeringen van de Vereenigde Staten bleven ongewijzigd. Er was een aantal onzijdige schepen beschikbaar, doch de reeders wilden deze niet voor de transatlantische vaart afsluiten wegens het duikbootgevaar, terwijl de regering weigerde toestemming tot bevrachting naar West-Indië of Zuid-Amerika te geven. Gelijk bekend, mogen neutrale vaartuigen onder de huidige wetgeving de kustvaart niet uitoefenen; de „Shipping Board” heeft echter een wetsontwerp bij het Congres ingediend, hetwelk beoogt alle scheepvaartwetten te schorsen. Voornamelijk Skandinavische schepen zouden dan de kustvaart gaan uitoefenen, waardoor een aantal Amerikaanse booten voor transatlantisch verkeer zou vrij komen. Voor Amerikaanse schepen worden eertlang sterk verminderde vrachten verwacht; aan de „Shipping Board” wordt het plan toegeschreven koopvaardijsschepen op te vorderen tot vrachten afwisselend tusschen 32/- en 52/- per ton voor transatlantische transporten, hetgeen een belangrijke verlaging beteekent. Scheepsprijzen zijn dientengevolge met \$ 50 a \$ 75 per ton naar beneden gegaan, en komen nu voor nieuwe booten op ca. \$ 200 per ton. De toestand der kolenvoorziening raakt van kwaad tot erger; het tekort aan rollend materieel en werkkrachten blijft groot en bovendien breken voortdurend stakingen uit. Men verwacht regeeringsingrijpen. Voor kolen stelde de regering de prijzen vast tot belangrijk lagere cijfers dan die, welke in den laatsten tijd in de open markt te krijgen waren.

Ten behoeve van de „Shipping Board” worden alle schepen op de Grootte Meren, welke voor Oceaan- en kustvaart

geschikt zijn, naar de Atlantische Oceaan gebracht. Een tachtigtal schepen, welke, om het Welland kanaal te kunnen passeeren, niet meer dan 260 vt. lengte en 43 vt. breedte mogen hebben, komt hiervoor in aanmerking. Voorts overweegt genoemde Board om schepen tot max. 520 vt. lengte in twee stukken door het Welland kanaal te brengen. Veel ruimte, welke anders gedurende de wintermaanden werkloos zou blijven, wordt nu productief gemaakt.

In vorige overzichten werden verscheidene bijzonderheden over den omvang van Amerikaanse scheepvaartondernemingen gedurende den oorlog gegeven. Inmiddels werd het regeeringsprogramma gepubliceerd, waaruit blijkt, dat het voornemen bestaat om, behalve de ca. twee miljoen ton, welke thans onderhanden zijn, nog 1270 schepen van 7.968.000 tons te bouwen. Voor het bouwen, opvorderen en aankopen van schepen zal ca. \$ 2.000.000.000 noodig zijn. Dat bedrag is als volgt samengesteld: loopende kontrakten 433 schepen, 1.919.000 ton, \$ 285 miljoen; kontrakten klaar om uit te geven 452 schepen, 2.968.000 ton, \$ 456 miljoen; kontrakten in onderhandeling 237 schepen, 1.281.000 ton, \$ 194 miljoen; 150 diverse schepen, 1.800.000 ton, \$ 300 miljoen; regeeringswerven \$ 35 miljoen; opvordering \$ 515 miljoen; aankoop \$ 150 miljoen. De „Shipping Board” heeft reeds ter beschikking \$ 550 miljoen voor aanbouw en \$ 250 miljoen voor opvordering van schepen.

De organisatie om snel te bouwen wordt hoe langer hoe vollediger. De voornaamste Amerikaanse scheepsbouwers kwamen onderling overeen alle benodigde grondstoffen en hulpwerktuigen van een centraal distributiebureau te betrekken. Aangezien voldoende materialen aanwezig zijn voor alle in aanbouw zijnde schepen, wordt door deze vrijwillige rantsoneering vermeden, dat zich bij enkele werven groote voorraden zouden ophoopen, terwijl bij andere tekorten zouden zijn.

Van Zuid-Amerika komen gunstige oogstberichten. De vooruitzichten voor verscheping blijven echter ongunstig, omdat geheel onvoldoende ruimte beschikbaar is en de toestand voorloopig wel zoo zal blijven. Voor verscheping met lijnbooten werden zeer hooge vrachten betaald, o.a. voor huden van Buenos Ayres naar Genua 1000/- per ton. Op de Argentijnsche spoorwegen dreigt een algemeene werkstaking.

De diplomatieke verwickelingen tusschen Argentinië en Duitsland, naar aanleiding van het befaamde advies om onzijdige schepen spoorloos te doen zinken, hebben nog niet tot afbreking der betrekkingen gevoerd. Voor de scheepvaart is het vraagstuk van belang voor zoover de geïnterneerde Duitse en Oostenrijksche schepen in dienst gesteld zouden worden. De booten zouden echter niet dadelijk in dienst gesteld kunnen worden, omdat tijdens het „Toro”-incident de meeste machines of ketels onbruikbaar gemaakt werden.

In Uruguay is de stemming solidair met Argentinië. Er zijn daar reeds gewapende wachten geplaatst op de acht schepen, metende ca. 43.000 bruto reg. ton, welke in Montevideo liggen, omdat de bemanningen van plan waren die booten te laten zinken.

In de Oost is het gebrek aan scheepsruimte, zoo mogelijk, nog grooter dan elders. Naar verluidt, zullen uitgaande vrachten binnenkort belangrijk stijgen. Van de Philippijnen naar Spanje moet een schip voor stukgoederen tot 800/- per ton afgesloten zijn.

In Japan verkochten verscheidene reeders hun schepen tot buitensporige prijzen; een reederij, die al haar booten verkocht had, kon aan aandeelhouders een dividend van 2000 pCt. uitkeeren. Inmiddels werden in Japan wetsontwerpen ingediend, welke bepalen, dat in 't vervolg overdracht en bevrachting niet meer mag geschieden, tenzij door de regeering vergunning verleend wordt. Werven mogen ook geen orders van buitenlanders meer aannemen. Voorts werd bepaald, dat schepen, vrachten en routes onder toezicht van den verkeersminister komen. De verschillende bepalingen hebben een débacle in Japansche scheepvaartwaarden veroorzaakt.

Ook in Noorwegen greep de overheid in. Aan de Noorsche reedersvereniging moet kennis gegeven worden van alle loopende bevrachtingen en kontrakten, met uitzondering van die betreffende reizen naar Noorwegen. De regeering heeft het recht toestemming te weigeren bevrachtingen te doen.

Kolenvrachten bleven onveranderd vast. Naar Gibraltar werd ca. 100/- voor Britsche schepen betaald, 10/- minder voor onzijdige schepen. Het verschil ontstaat tengevolge van molestverzekering, welke door Britsche reeders betaald moet worden, terwijl bij neutrale schepen dat risico door bevrachters gedekt wordt.

In Engeland werd een wijziging gebracht in de wijze, waarop de schepen tegen molest verzekerd werden. Z.g. vrije schepen, welke niet onder direct staatsbeheer stonden, waren toch verplicht de verzekering bij de regeering te dekken tot sterk verhoogde premies. Britsche booten, welke op „time-charter” voeren, werkten tengevolge van dezen maatregel met verlies, behalve de schepen, welke door de Italiaansche regeering gehuurd waren. Hoewel onverplicht, nam de Italiaansche regeering de verhoogde premie voor haar rekening. In reederskringen heerscht groote ontevredenheid over de nieuwe regeling. Inmiddels is kennis gegeven, dat de regeering de premies zal herzien.

In de transatlantische vaart op Nederland kwam geen verandering. De vracht van de thans in Amerika liggende schepen werd vastgesteld op denzelfden grondslag als die der vorige schepen. Vergoeding voor oponthoud werd echter lager gesteld dan vroeger, hetgeen met het oog op de sterk gestegen exploitatiekosten als een onbillijkheid beschouwd wordt.

Over levering van steenkolen duren onderhandelingen met Engeland voort. Vermoedelijk zullen voorloopig 100.000 ton per maand geleverd worden; voor de aanvoer zullen hoofdzakelijk Nederlandsche schepen beschikbaar gesteld moeten worden.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol Kanaal	Rotterdam	Engeland
17/22 Sept. 1917	—	—	f 7,—	30/-	—	145/-
10/15 „ 1917	—	—	„ 7,—	30/-	—	145/-
18/23 Sept. 1916	—	—	„ 15,—	11/6	f 105	122/9
20/25 Sept. 1915	—	—	„ 6,—	9/3	„ 43½	57/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11¼	1/11¼	12/-	12/-

HOUT.

Data	Cronstadt		Golf van Mexico	
	Holland (gezaagd)	Oostk. Engeland (mijnstutten)	Holland (pitch-pine)	Engeland (pitch-pine)
17/22 Sept. 1917.....	—	—	—	—
10/15 „ 1917.....	—	—	—	—
18/23 Sept. 1916.....	—	—	—	475/-
20/25 Sept. 1915.....	—	—	f 115,—	250/-
Juli 1914.....	f 12,—	24/6	75/-	77/6

ERTS.

Data	Bilbao 'Middlesbro'	Carthage-na Middlesbro'	Griekenland Middlesbro'	Pott-Middlesbro'
17/22 Sept. 1917.....	—	—	—	—
10/15 „ 1917.....	—	—	—	—
18/23 Sept. 1916.....	18/6	19/6	21/-	—
20/25 Sept. 1915.....	13/-	12/9	15/3	—
Juli 1914.....	4/3	5/4½	5/9	8/6

Graan Petrograd per quarter van 496 lbs. zwaar, Odessa per. Unit, Ver. Staten per quarter van 480 lbs. zwaar.

Hout gezaagd en pitchpine per St. Pet. Standard van 165 kub. vt., mijnstutten per vadem van 216 kub. vt.

Overige noteringen per ton van 1015 K.G.

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Cronstadt
17/22 Sept. 1917	69/-	101/3	—	85/- ¹⁾	—	—
10/15 „ 1917	69/-	101/3	—	—	—	—
18/23 Sept. 1916	34/-	70/-	60/-	30/-	f 6,50	—
20/25 Sept. 1915	fr 23½	31/6	32/6	30/-	„ 6,—	—
Juli 1914	„ 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	5/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d. w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivostok West Europa	Chili West Europa (salpeter)
17/22 Sept. 1917.....	—	500/-	—	190/-
10/15 „ 1917.....	—	480/-	—	190/-
18/23 Sept. 1916.....	130/-	170/-	—	140/-
20/25 Sept. 1915.....	50/9	75/-	—	75/-
Juli 1914.....	14/6	16/3	25/-	22/3

¹⁾ Per zeilschip.

BINNENVAART.

Door den druk der tijdsomstandigheden krijgt o.m. de haven van Rotterdam een geheel ander aanzien. Vroeger, in normaler tijd had men slechts naar de telefoon te grijpen om een sleepbootje te bestellen voor de sleepschepen, die verhaald moesten worden of die de reis moesten aanvragen. Thans is van alle sleepbootondernemingen 1/3 van het materiaal stilgelegd en wordt er slechts vrij gevaren tusschen Hoek van Holland en Dordrecht, en wel tusschen 's morgens 6 uur en 's avonds 6 uur. Vóór of ná dien tijd heeft men geen sleepgelegenheid, tenzij voor uiterst dringende gevallen op aanvraag aan het havenbureau. Moet een schip gebracht worden verder dan het traject Dordrecht-Hoek van Holland dan moet het vooraf aangevraagd worden. Binnen afzienbaren tijd zal het sleepbootbedrijf gecentraliseerd worden. Ook de a.s. suikerbietscampagne (Peënvvaart) zal terdege rekening moeten houden met de beperkte sleepbootdiensten.

‘Dat de zeilschepen dus thans weer hoe langer hoe meer in trek komen in dezen benardden tijd behoeft wel geen nader betoog. Want kan de binnenvaartreeder of de particuliere schipper nog eens een reisje krijgen, dan is het afschrikwekkend welke enorme sleeploonen betaald zullen moeten worden. Ook zag men deze week een oud bedrijf in eere hersteld: de z.g. vloten hout werden wederom geroeid, van de plaats van de zeeboot naar de binnenstad en niet meer gesleept!

De binnenvaartreeders en de particuliere schippers te Rotterdam en Amsterdam, hopen maar dat de kolenvoorziening vanuit Engeland haar beslag zal kunnen krijgen, dan is er weer werk in 't zicht in de havens en worden de schepen voor het vervoer naar het binnenland te Rotterdam en Amsterdam gecharterd. Immers kolenaanvoer uit Duitsland geschiedt per spoor of per schip vanuit de kolengebieden naar de plaats van bestemming en levert dus nimmer werk aan de op emplooi te Rotterdam of Amsterdam wachtende binnenvaartschepen.

ADVERTENTIËN

Nederlandsche Bank voor Russischen Handel

BANQUE NÉERLANDAISE POUR LE COMMERCE RUSSE

Kapitaal 5.000.000 Roebels.

Kantoor: 20 NEWSKY PROSPECT, PETROGRAD.
Telegramadres: NEDRUSBANK

De Bank neemt gelden à deposito en in rekening-courant en verricht alle soorten wissel- en bankzaken.

Voor inlichtingen kan men zich wenden tot alle kantoren van de NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ en de TWENTSCHE BANK, zoomede tot de heren HOPE & Co. en LIPPMANN, ROSENTHAL & Co. te Amsterdam en R. MEES & ZONEN te Rotterdam.

GEO. H. McFADDEN & BRO. COTTON MERCHANTS

PHILADELPHIA—NEW YORK

Vertegenwoordiger voor Nederland: **D. BREEKLAND**, Oldenzaal—Enschede

J. & J. M. VOORHOEVE
Makelaars in Assurantiën
Anno 1836

ROTTERDAM

NEDERLANDSCHE GRONDBRIEFBANK

HEERENGRACHT 495, AMSTERDAM

5 pCt. Obligatiën (Grondbrieven) tegen Beurskoers
Gecertificeerd door de Centrale Trust-CompagnieVerkrijgbaar in stukken van f 2500,—, f 1000,—, f 500,— en f 100,—
op elk goed effectenkantoor**GEBROEDERS CHABOT**

ROTTERDAM

KASSIERS en MAKELAARS in ASSURANTIËN

Deposito's. — Rekening-Courant. — Franco, Chèque-Rekening.
Aan- en Verkoop van Wissels op het Buitenland. — Aan- en Verkoop van Fondsen. — Bewaarneming en Administratie van Effecten.

Oorlogs-, Transport-, Casco-, Brand-, Diefstal- e. a. verzekeringen
van elken aard.

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22' AMSTERDAM

KAPITAAL EN RESERVEN f 5.500.000,—

DEPOSITO'S VOOR 1 JAAR FIXE à 4 PCT.

GELDEN OP DEZEN TERMIJN GESTORT ZIJN NA AFLOOP VAN HET
JAAR ZONDER OPZEGGING BESCHIKBAAR.

NIET OPGEVORDERD ZIJNDE, WORDT DE POST STILZWIJGEND VOOR
GELIJKEN TERMIJN VERLENGD.

DE RENTE KAN NAAR VERKIEZING PER KWARTAAL, PER HALF JAAR
OF PER JAAR ONTVANGEN WORDEN.

**Nederlandsch-
Transatlantische
Hypotheekbank**

te AMSTERDAM.

Werkt in CANADA
met eigen kantorenDirectie { J. MEES te Amsterdam
L. DROOGLEEVER FORTUYN
te Winnipeg**5%** PANDBRIEVEN
in stukken van
f 1000,—, f 500,— en f 100,—
Afgifte tegen beurskoers.

Accountantskantoor

James Polak

(Lid Ned. Acc. Verg.)

POSTHOORNSTEEG 7^B

ROTTERDAM.

GEBRS. MISPELBLOM BEIJER

(COMMANDITAIRE VENNOOTSCHAP)

BANKIERS

Gestort Kapitaal f 1.000.000,—

Reserve ruim f 140.000,—

HOOFDKANTOOR te LEEUWARDEN

BIJKANTOREN te BOLSWARD, DOKKUM, HARLINGEN, HEERENVEEN, JOURE, SNEEK, STEENWIJK en WOLVÉGA
ZITDAG te LEMMER

Zijn steeds koopers van incurante Friesche Gemeente- en Waterschaps-Obligatiën

INCASSO-BANK

AMSTERDAM - ALMELO - DORDRECHT - ZAANDAM - ARNHEM

Volgestort Kapitaal f 10.000.000,—

Reserve f 1.664.000,—

KANTOOR TE ROTTERDAM, LEUVEHAVEN W.Z. 103